

Jeugd & Onderwijs
in Baarle- Nassau 2008-2011

Beleidsnota preventief jeugdbeleid en lokaal onderwijsbeleid

*Concept
Collegevergadering d.d. 27 december 2007
Commissie Maatschappelijke Zaken d.d. 12 februari 2008
Raadsvergadering d.d. 28 februari 2008*

Inhoudsopgave

Inleiding	p.	3
Hoofdstuk 1 Kader van het jeugd- en onderwijsbeleid	p.	5
1.1 Landelijke ontwikkelingen	p.	5
1.2 Regionale ontwikkelingen	p.	6
1.3 Lokale ontwikkelingen	p.	8
1.4 Verantwoordelijkheden	p.	9
Hoofdstuk 2 Jong in Baarle-Nassau	p.	11
2.1 De jeugd in cijfers	p.	11
2.2 Organisaties over de jeugd in Baarle-Nassau	p.	14
2.2.1 De 0-3 jarigen	p.	14
2.2.2 De 4-11 jarigen	p.	15
2.2.3 De 12-16 jarigen	p.	16
2.2.4 De 17-22 jarigen	p.	17
2.3 Ouders in Baarle-Nassau	p.	17
2.3.1 Resultaten enquête	p.	17
2.3.2 Conclusies enquête	p.	18
2.3.3 Aanbevelingen	p.	18
2.4 Wat is er nodig op basis van dit beeld	p.	19
Hoofdstuk 3 Huidige voorzieningen in Baarle-Nassau	p.	21
3.1 Iedere jeugdige is in beeld	p.	21
3.2 Versterking informatievoorziening	p.	21
3.3 Versterking keten signalering – toeleiding – actie	p.	22
3.3.1 Zorgstructuur op vindplaatsen	p.	22
3.3.2 Zorgstructuur +	p.	23
3.4 Realiseren van een laagdrempelige voorziening	p.	24
3.5 Onderwijssituatie Baarle-Nassau – Baarle-Hertog	p.	25
3.6 Preventieve gezondheidsprojecten	p.	25
3.7 Overgang onderwijs - arbeidsmarkt	p.	26
Hoofdstuk 4 Koers van het Jeugd & Onderwijsbeleid	p.	27
Hoofdstuk 5 De rol van de gemeente	p.	30
Hoofdstuk 6 Financiën	p.	32
Bijlage 1 Passend Onderwijs	p.	35
Bijlage 2 Jeugdzorg in Noord-Brabant	p.	36
Bijlage 3 Inzet schoolbegeleidingsmiddelen	p.	38

Inleiding

Voor u ligt de nieuwe beleidsnota Jeugd & Onderwijs van de gemeente Baarle-Nassau. Met deze nota zet de gemeente haar beleidslijnen uit ten aanzien van het *preventieve* jeugdbeleid en het lokaal onderwijsbeleid voor de komende jaren.

Met dit preventieve beleid wordt gestreefd te voorkomen dat jeugdigen op welke manier dan ook buiten de boot vallen. Wanneer ze toch niet goed mee kunnen komen of uitvallen, of wanneer ouders het niet alleen redden, moeten ze kunnen rekenen op ondersteuning of zorg die ze nodig hebben.

Momenteel wordt er ook een driejaren visie opgesteld ten aanzien van het jongerenwerk in Baarle, hetgeen valt onder *algemeen* jeugdbeleid van de gemeente.

Dit preventieve jeugd- en lokaal onderwijsbeleid richt zich op de jeugdigen in de gemeente van 0 tot 23 jaar. Deze doelgroep bestaat uit 1.525 jeugdigen, hetgeen 23% van de totale bevolking van Baarle-Nassau is.

De gemeenteraad van Baarle-Nassau heeft in het recente verleden reeds aangegeven dat zij wil komen tot een nota lokaal onderwijsbeleid, die tot op heden ontbrak in de gemeente.

Het onderwijsbeleid in Nederland is voortdurend in verandering. Deze verandering heeft zowel betrekking op de wijziging in financiering, de bestuurlijke verhoudingen tussen gemeenten en schoolbesturen, als op de sterkere verbindingen tussen onderwijs en andere beleidsterreinen, waaronder jeugdbeleid. Deze veranderingen in het onderwijsbeleid vragen om een heroverweging van een brede visie op de ontwikkeling van en zorg om de jongste inwoners binnen de gemeente.

Naast de hierboven beschreven ontwikkelingen op het gebied van onderwijs, spelen nog meer ontwikkelingen op het snijvlak jeugd – onderwijsbeleid.

Per 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Met deze wet heeft de gemeente Baarle-Nassau de *wettelijke verantwoordelijkheid* om invulling te geven aan het preventieve jeugdbeleid, waarbij ouders en kinderen op gemeentelijk niveau ondersteund worden bij hun opvoeding en ontwikkeling. In dit preventieve jeugdbeleid heeft de gemeente een vijftal wettelijke taken (zie hoofdstuk 1). Bij de uitvoering van deze taken speelt het onderwijsveld een belangrijke rol. Daarnaast wordt in het collegeprogramma gesproken over het belang van goede gezinsrelaties als basis voor een goed sociaal functioneren, alsmede de hoge prioriteit aan de realisatie van een Brede school en het bevorderen van de samenwerking tussen de partijen. Hiermee wordt aangegeven dat de gemeente ook iets *wil* met jeugd- en onderwijsbeleid.

Daarom is er één integrale beleidsnota Jeugd & Onderwijs voor de gemeente Baarle-Nassau opgesteld.

Doel

Met deze beleidsnota Jeugd & Onderwijs streeft de gemeente Baarle-Nassau ernaar om de individuele ontwikkelingskansen voor kinderen in haar gemeente te vergroten, waardoor maatschappelijke ongewenste effecten (waaronder voortijdig schoolverlaten, vandalisme en criminaliteit) worden verminderd dan wel voorkomen.

Daarnaast beoogt deze notitie de onderlinge verbindingen tussen de diverse beleidszaken aangaande jeugd te versterken.

Totstandkoming

De gemeente Baarle-Nassau heeft ervoor gekozen om dit nieuwe jeugd- en onderwijsbeleid vorm te geven vanuit een inhoudelijke invalshoek; vanuit dat wat nodig, noodzakelijk en wenselijk is in de gemeente. Om hier zicht op te krijgen, is op verschillende wijze informatie vergaard. Allereerst is gestart met de informatie vanuit de literatuur en de jaarverslagen van de verschillende organisaties. Gezien de schaalgrootte van Baarle-Nassau kunnen cijfers een vertekend beeld geven. Daarom zijn er tevens gesprekken gevoerd met professionals die in de dagelijkse praktijk met de jeugd en hun ouders te maken hebben. Hiermee is zicht

gekregen op het verhaal achter de cijfers en zijn de ervaren knelpunten goed in beeld gekomen. Tenslotte is er een enquête onder ouders in de gemeente Baarle-Nassau uitgezet, waarin hun behoefte aan opvoedingsondersteuning gevraagd is. Deze drie bronnen van informatie, gecombineerd met de bestaande situatie in Baarle-Nassau, hebben geleid tot de inhoudelijke speerpunten voor het jeugd- en onderwijsbeleid 2008-2011.

Leeswijzer

In deze beleidsnota wordt eerst het kader van dit jeugd- en onderwijsbeleid geschetst. Dit kader wordt gevormd door landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen op het jeugd- en onderwijsbeleid. In hoofdstuk 2 wordt ingezoomd op de jeugd en hun ouders in Baarle-Nassau. Hierbij worden de beschikbare cijfers weergegeven, de mening van de organisaties op de situatie ten aanzien van jeugd in Baarle-Nassau, alsmede de uitkomsten van de enquête onder ouders. Uit deze drie bronnen komt een aantal aandachtspunten.

In hoofdstuk 3 wordt vervolgens beschreven wat er in de gemeente voor voorzieningen zijn en welke activiteiten reeds uitgevoerd worden die passen bij de aandachtspunten van hoofdstuk 2. Hoofdstuk 4 combineert de aandachtspunten met de huidige situatie en geeft vervolgens de koers aan van het beleid.

Hoofdstuk 5 geeft aan hoe de koers van het beleid past binnen de wettelijke en beleidsmatige taken van de gemeente op het gebied van jeugd en onderwijs.

Hoofdstuk 6 vormt de afsluiting van de nota, waarin de financiën gekoppeld zijn aan de koers van het beleid.

1. Kader van het jeugd- en onderwijsbeleid

Het kader van het preventieve jeugd- en lokale onderwijsbeleid wordt gevormd door ontwikkelingen op verschillende (overheids)niveaus. De scheiding tussen deze niveaus bij een ontwikkeling is niet eenduidig, aangezien landelijke en regionale ontwikkelingen hun weerslag hebben op de lokale situatie. Bij de verschillende overheidsniveaus horen ook verschillende verantwoordelijkheden ten aanzien van het jeugd- en onderwijsbeleid.

In dit hoofdstuk worden dus de verschillende ontwikkelingen geschetst. In de volgende hoofdstukken komt vervolgens naar voren op welke wijze deze ontwikkelingen in Baarle-Nassau worden ingepast.

1.1 Landelijke ontwikkelingen

Diverse landelijke ontwikkelingen vormen het kader voor het integrale jeugd- en onderwijsbeleid.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Met ingang van 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Het doel van de Wmo is dat iedereen kan meedoen in de maatschappij, dus ook de jeugd! De Wmo maakt gemeenten wettelijk verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning aan hun burgers. Een van de prestatievelden uit deze wet richt zich op jongeren en hun ouders. Het betreft het prestatieveld “op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden”, het zgn. preventieve jeugdbeleid. Met de komst van de Wmo hebben gemeenten de wettelijke taak gekregen om uitvoering te geven aan een vijftal taken in dit preventieve jeugdbeleid:

- 1) Informatie- en adviesfunctie
- 2) Signaleren van problemen
- 3) Toegang bieden tot het (gemeentelijk) hulpaanbod
- 4) Licht-pedagogische hulp
- 5) Coördinatie van zorg

Hoe de gemeente invulling geeft aan deze vijf taken, mag zij zelf bepalen en hangt af van de lokale situatie. Dat de gemeente deze taken moet uitvoeren staat wel vast.

Momenteel werkt de gemeente ook aan het opstellen van het Wmo-beleidsplan. Naast bovengenoemd prestatieveld wordt daarin ook het beleid op de andere prestatievelden vormgegeven.

Centrum Jeugd en Gezin

In 2003 is op landelijk niveau gestart met Operatie Jong. Operatie Jong richtte zich op het doorbreken van institutionele verkokering en streefde naar resultaatgerichte samenwerking van een keten van instanties vanuit een gezamenlijke visie op jeugd. Operatie Jong resulteerde in diverse aanbevelingen aan het kabinet. Een deel van deze aanbevelingen is overgenomen door het begin 2007 nieuw aangetreden kabinet. Zo is er een stevige politieke impuls gegeven aan het jeugdbeleid met het aanstellen van een minister voor Jeugd en Gezin. Een belangrijk speerpunt van deze minister is het realiseren van een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin in Nederland.

Dit Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) moet een laagdrempelige voorziening in de gemeente zijn voor kinderen van 0 tot 23 jaar en hun ouders/verzorgers. In dit CJG wordt uitvoering gegeven aan de algemene en preventieve taken van het jeugdgezondheidsbeleid

en jeugdbeleid. Hieronder valt o.m. het basistakenpakket¹ van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) (in Baarle-Nassau uitgevoerd door Thuiszorg Mark en Maasmond en GGD West-Brabant), alsmede de uitvoering van de hierboven beschreven 5 gemeentelijke functies van de Wmo en de verbinding met Bureau Jeugdzorg, waarmee gestreefd wordt om een korte lijn naar de geïndiceerde jeugdzorg te realiseren.

Het CJG kan vormgegeven worden als aparte locatie, maar het kan ook ontwikkeld worden binnen een brede school of een gezondheidscentrum. In de regio West-Brabant heeft Van Naem & Partners een onderzoek uitgevoerd naar de oprichting van een Centrum voor jeugd en Gezin (zie hoofdstuk 3).

Passend Onderwijs – zorgplicht in het onderwijs

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OC&W) heeft in de notitie “Vernieuwing van de zorgstructuren in het funderend onderwijs²” aangegeven dat er een herbezinning komt op de huidige zorgstructuren binnen het onderwijs aan vier- tot zestienjarigen (zie bijlage 1). Het ministerie van OC&W geeft aan dat de Wet passend onderwijs per 2011 van kracht moet zijn³.

In het kort betekent deze wetwijziging voor de schoolbesturen dat zij de verantwoordelijkheid hebben om een passend onderwijszorgarrangement aan te bieden aan iedere leerling die zich bij één van de scholen van dat schoolbestuur (aan)meldt. Indien een school een bepaald arrangement niet zelf in huis heeft, moet het bestuur van die school in samenwerking met andere besturen die dit arrangement wel kunnen aanbieden, zorgen dat de leerling het passende onderwijsarrangement krijgt aangeboden.

Voornamelijk de schoolbesturen en het samenwerkingsverband Weer Samen Naar School (WSNS) hebben een rol in de uitvoering van deze nieuwe Wet.

Dit is de situatie op dit moment. Er zijn echter op landelijk niveau nog wel de nodige discussies gaande ten aanzien van deze wet.

1.2 Regionale ontwikkelingen

Bij de regionale ontwikkelingen op het gebied van jeugdbeleid spelen de provincie Noord-Brabant en regio West-Brabant een belangrijke rol. Momenteel is een drietal regionale ontwikkelingen gaande:

Signaleringsstelsel Zorg voor Jeugd

Het signaleringsstelsel Zorg voor Jeugd is bedoeld om problemen bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar in een vroegtijdig stadium te signaleren en vervolgens de coördinatie te organiseren. Dit signaleringsstelsel is ontwikkeld in de gemeente Helmond en wordt vanaf 2008 met provinciale ondersteuning geïmplementeerd bij alle gemeenten in Noord-Brabant.

Door dit stelsel kunnen de zorgsignalen over kinderen vroegtijdig door professionals (hulpverleners/leerkrachten etc.) worden aangemeld. De andere betrokken partijen bij jeugdigen worden met een e-mail geïnformeerd over het feit dat een signaal is afgegeven. Mogelijke risico's voor de jongere kunnen daarmee vroegtijdig worden erkend. Tevens wordt vroegtijdig inzichtelijk bij welke organisaties een kind bekend is en er vindt vanaf het begin contact plaats tussen deze verschillende organisaties.

Door het stelsel Zorg voor Jeugd wordt automatisch een verantwoordelijke partij aangewezen voor de ketencoördinatie op het moment dat er meer dan één instelling

¹ In het Basistakenpakket staat aangegeven welke taken de gemeenten op het gebied van de Jeugdgezondheidszorg moeten uitvoeren. Het Basistakenpakket bestaat uit een uniform en een maatwerk deel. Het uniforme deel bevat zorg die aan elk kind in elke gemeente moet worden aangeboden, zoals vaccinaties. Iedere gemeente moet ook alle producten in het maatwerkdeel leveren, maar heeft hierbij de vrijheid van keuze van de mate waarin en de wijze waarop maatwerkproducten worden aangeboden.

² Notitie Vernieuwing van de zorgstructuren in het funderend onderwijs, ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 30 september 2005.

³ Brief aan de Tweede Kamer van staatssecretaris mw. S. Dijkma, d.d. 25 juni 2007.

betrokken is bij een jongere. Hierdoor is vanaf het begin duidelijk wie verantwoordelijk is voor de aanpak van de problemen c.q. de coördinatie van zorg voor dat kind heeft.

De gemeente Baarle-Nassau participeert in deze regionale ontwikkeling. Vanaf 2008 wordt gestart met een pilotperiode van 3 jaar. Met dit signaleringssysteem geeft de gemeente invulling aan een tweetal wettelijke Wmo-jeugdtaken, te weten signalering en coördinatie van zorg.

Kwalificatieplicht en RMC– voortijdig schoolverlaten

Kinderen zijn vanaf 5 jaar tot en met het schooljaar waarin ze 16 worden, volledig leerplichtig. Daarna start, sinds 1 augustus 2007, voor jongeren die nog geen startkwalificatie hebben, de kwalificatieplicht. Deze kwalificatieplicht houdt in dat de jongere tot zijn/haar 18e verjaardag onderwijs (eventueel gecombineerd met werken) moeten volgen, gericht op het halen van een startkwalificatie. Dit is een havo-, vwo- of mbo2-diploma. Met deze kwalificatieplicht wordt gestreefd om minder voortijdige schoolverlaters te hebben.

De gemeenten in Nederland zijn verplicht om voortijdige schoolverlaters tot 23 jaar te registreren en ervoor te zorgen dat zij via een passend traject (onderwijs, werk of combinatie) alsnog een startkwalificatie kunnen behalen. De leerplichtambtenaar geeft hieraan uitvoering. Hierbij speelt het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) een rol. De gemeente Baarle-Nassau valt onder de RMC-regio Breda. De kerntaken van de RMC regio zijn:

- Een sluitende melding en registratie, doorverwijzing en herplaatsing van VSV-ers.
- Het bevorderen van een goede samenwerking tussen alle partijen in de regio die te maken hebben met jongeren tot 23 jaar
- Het realiseren van een sluitende aanpak met een zo goed mogelijk traject op-maat voor de jongere die extra zorg nodig heeft.

Het voortijdig schoolverlaten heeft niet alleen negatieve gevolgen voor de jongeren zelf, maar ook in maatschappelijk opzicht is het een zeer onwenselijke ontwikkeling. Vaak blijkt dat deze jongeren (op termijn) veel minder participeren op de arbeidsmarkt, omdat ze niet over voldoende opleiding beschikken.

Aansluiting Bureau Jeugdzorg met het lokale veld.

Sinds de invoering van de Wet op de jeugdzorg (1 januari 2005) is er een duidelijke “knip” tussen de eerstelijns- c.q. preventieve jeugdvoorzieningen (gemeentelijke taak) en de tweedelijns- c.q. de geïndiceerde jeugdvoorzieningen (taak van de provincie).

De eerstelijnsvoorzieningen zijn laagdrempelige voorzieningen waar ouders en jongeren met lichte opvoed- en opgroei-problematiek naar toe kunnen. Dit omvat de vijf gemeentelijke taken vermeld in de Wmo.

De tweedelijnsvoorzieningen betreffen trajecten in de zwaardere hulpverlening, waarvoor een indicatie van Bureau Jeugdzorg nodig is. Bureau Jeugdzorg vormt vanaf de invoering van de Wet op de jeugdzorg de voordeur voor de geïndiceerde jeugdzorg. De provincie is verantwoordelijk voor zowel Bureau Jeugdzorg als voor de inkoop van de geïndiceerde jeugdzorg bij zorgaanbieders. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de jeugdzorgaanbieders in Noord-Brabant. Jeugdigen kunnen alleen met een indicatie van Bureau Jeugdzorg in aanmerking komen voor deze zorg.

Om ervoor te zorgen dat kinderen met ernstige problemen zo vroeg mogelijk in beeld zijn, moet Bureau Jeugdzorg in lokale overleggen participeren c.q. verbindingen hebben met de lokale preventieve voorzieningen.

1.3 Lokale ontwikkelingen

Onderwijsachterstandenbeleid

In de afgelopen jaren is in de gemeente Baarle-Nassau geïnvesteerd in het bestrijden van onderwijsachterstanden. Dit is voornamelijk gedaan door uitvoering te geven aan de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), met specifieke aandacht voor de overgang van peuterspeelzalen naar basisonderwijs. De gemeente Baarle-Nassau ontving in de periode tot en met augustus 2006 rijksmiddelen om uitvoering te geven aan VVE.

Met ingang van de nieuwe beleidsperiode van het onderwijsachterstandenbeleid (1 augustus 2006), ontvangt de gemeente Baarle-Nassau als gevolg van de gewijzigde gewichtenregeling⁴ geen financiële middelen meer.

Om de (onderwijs)achterstanden effectief aan te kunnen pakken moet er sprake zijn van intensieve samenwerking met welzijnsorganisaties, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening.

Brede school

De gemeente Baarle-Nassau is wettelijk gezien verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding, groot onderhoud en eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair van de huisvesting van het primair- en voortgezet onderwijs. Het hebben van een goed onderwijshuisvestingsbeleid is een voorwaarde c.q. een middel om te komen tot realisatie van een hoger (onderwijs)doel.

Het college heeft in haar collegeprogramma aangegeven dat er een brede school wordt gebouwd. Deze brede school biedt de mogelijkheid om integraal beleid ook daadwerkelijk in de praktijk zichtbaar te maken. Naar verwachting is medio 2009 de brede school in de kern Baarle-Nassau gerealiseerd en zijn de twee basisscholen, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, kinderdagverblijf en het consultatiebureau onder één dak gehuisvest.

In Ulicoten is in het najaar 2007 een accommodatieonderzoek uitgevoerd, voortkomend uit het Dorpsontwikkelingsplan (april 2007). De uitkomsten van dit onderzoek worden in de eerste helft van 2008 voorgelegd aan de raad. Bij de uitwerking van de uitkomsten van dit onderzoek, aangaande het onderwijs en peuterspeelzaalwerk dient de koers van dit jeugd- en onderwijsbeleid in beeld te worden gehouden.

Schoolbegeleidingsdienst

Vanaf 1 augustus 2006 is de Wet Invoering Vraagfinanciering van kracht. Met de nieuwe Wet Invoering Vraagfinanciering vervalt de wettelijke instandhoudingsverplichting per 1 januari 2008. Van belang om te realiseren is dat de schoolbegeleidingsgelden ingezet worden ten behoeve van de zorgleerlingen in het basisonderwijs in Baarle-Nassau. Deze extra zorg voor een groep leerlingen in het basisonderwijs blijft nodig, ondanks dat de wet is veranderd.

Leerplicht

De uitvoering van de Leerplichtwet is een wettelijke taak van elke gemeente. Naast het voeren van een leerlingenadministratie, moet de leerplichtambtenaar erop toezien dat iedere leerplichtige leerling daadwerkelijk naar school toe gaat. De laatste jaren treedt er een verschuiving op in de nadruk op de curatieve inzet (procesverbaal bij spijbelen) naar een preventieve inzet van de leerplichtambtenaar, waarbij de nadruk gelegd wordt op de zorgkant van de leerplichtambtenaar. Dit is het gevolg van het feit dat voortijdig schoolverlaten hoog op de maatschappelijke en politieke landelijke agenda staat. Er wordt steeds meer erkend dat de leerplichtambtenaar een signaalfunctie vervult voor andere zorgverleners⁵. Immers het spijbelgedrag kan een resultaat zijn van veel meer problemen. Door de verschuiving naar het hulpverlenend karakter van de leerplichtambtenaar, is het van

⁴ Leerlingen in het basisonderwijs krijgen een gewicht toegekend op basis van het opleidingsniveau van de ouder(s)/verzorgers. Op basis van dit gewicht (wanneer het totaal van de gewichten boven een bepaalde drempel is) ontvangt het schoolbestuur extra financiële middelen en komt de gemeente waar de school staat in aanmerking voor onderwijsachterstandsgelden.

⁵ Binnenlands bestuur d.d. 8 juni 2007

belang om tot goede samenwerking tussen de verschillende hulpverlenende instanties en het onderwijs te komen, zodat de leerling de juiste zorg krijgt.

Indien het zorgaspect van de leerplicht onvoldoende werkt bij een leerling, beschikt de leerplichtambtenaar altijd nog over de mogelijkheid om een procesverbaal op te maken. Hiermee wordt dan de strafrechtelijke kant van de leerplicht ingezet.

Een specifiek lokaal element ten aanzien van leerplicht in Baarle-Nassau is dat een deel van de Nederlandse leerplichtigen onderwijs in België volgt. Deze leerplichtigen dienen een verzoek tot vrijstelling van de Nederlandse leerplicht aan te vragen bij het college van Burgemeester en Wethouders.

Gezondheidsbeleid

In 2007 is de gemeente Baarle-Nassau wettelijk verplicht om een nieuw gezondheidsbeleid op te stellen. In dit gezondheidsbeleid is tevens aandacht voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Dit is een ontwikkeling die nauw verbonden kan worden met de beschreven landelijke ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin, alsmede de vijf gemeentelijke taken in het preventieve jeugdbeleid.

1.4 Verantwoordelijkheden

Zoals hierboven beschreven hebben de landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen op de beleidsterreinen van het jeugd- en onderwijsbeleid nauwe raakvlakken met elkaar.

Onderstaand schema geeft de verschillende niveaus van verantwoordelijkheden van partijen op de diverse onderwerpen weer.

Hieruit blijkt dat de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de jeugd zich zowel binnen als buiten het onderwijs bevindt, waardoor het essentieel is om de vele ontwikkelingen integraal te bekijken.

(zie volgende pagina)

JeugdbeleidVerantwoordelijkhedenOnderwijsbeleid*Zorg/opvoedingsondersteuning**Onderwijs/leerlingenzorg*

<u>Geïndiceerde zorg</u> - intensieve ambulante hulp - dagbehandeling - residentiële hulp - pleegzorg	← provincie	<u>Specialistische zorg</u> - speciaal onderwijs - ambulante begeleiding
<u>Licht ambulante zorg</u> - bureau jeugdzorg - opvoedingshulp	← provincie ← gemeente	<u>Speciale zorg</u> - speciaal basisonderwijs
<u>Lokaal zorgaanbod</u> - centrum voor Jeugd en Gezin - jeugdgezondheidszorg - algemeen maatschappelijk werk - opvoedingsondersteuning - jeugd- en jongerenwerk	← gemeente → Schoolbestuur /WSNS→	<u>Zorg in de school Extra</u> - preventief ambulante begeleiding - schoolmaatschappelijk werk - GGD-team jeugdgezondheidszorg ⁶ - leerplichtambtenaar – politie - onderwijsbegeleidingsdienst
		<u>Zorg in de school</u> - voorzieningen in het basisonderwijs

Rol gemeente

-

Rol provincie

-

Rol schoolbestuur / WSNS

Gezien de vele nauwe verbanden tussen de ontwikkelingen en verantwoordelijkheden in het jeugd en onderwijsbeleid wordt er één integrale beleidsnota Jeugd & Onderwijs opgesteld.

⁶ Dit team bestaat uit de jeugdarts, jeugdverpleegkundige, logopedist en doktersassistenten die gezamenlijk zowel de preventieve als extra benodigde zorg op zich nemen.

2. Jong in Baarle-Nassau

Het jeugd- en onderwijsbeleid van de gemeente Baarle-Nassau gaat over de jeugd, hun ouders en andere betrokkenen vanuit organisaties die met hen van doen hebben.

Wat is de stand van zaken van deze jeugd en hun ouders? Om hier een goed beeld van te krijgen is gebruik gemaakt van diverse bronnen. De cijfermatige gegevens zijn afkomstig van het Centraal bureau voor de Statistiek (CBS), de Centrale financiën instellingen (Cfi) en de gegevens van de afzonderlijk organisaties. De kwalitatieve beschrijving van de jeugd is verkregen door individuele gesprekken met organisaties die in de dagelijkse praktijk met kinderen/jongeren en hun ouders van doen hebben. Tenslotte is er een enquête onder ouders uit gezet waarin naar hun opvoedingsondersteuningsbehoefte is gevraagd.

2.1 De jeugd in cijfers

Aantal jeugdigen

De gemeente Baarle-Nassau heeft 6.648 inwoners⁷. Hieronder bevinden zich 1.525 jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar, zijnde 23% van de bevolking van de gemeente. De doelgroep van het jeugd- en onderwijsbeleid bestaat dus uit deze 1.525 jongeren. Echter, ook hun ouders en andere opvoeders spelen een belangrijke rol in dit nieuwe beleid. De doelgroep van het beleid is dus groter dan in eerste instantie gedacht wordt.

Er kan een onderverdeling in leeftijd binnen de jeugd worden gemaakt. Hierbij is het onderscheid gemaakt tussen de periode voor de basisschool, de basisschool, het voortgezet onderwijs en de 17+ groep. De onderverdeling is als volgt:

Leeftijd	Aantal kinderen	percentage
0-3	242	16%
4-11	505	33%
12-16	387	25%
17-22	391	26%
Totaal	1.525	100%

Tabel 1: Leeftijdsverdeling van jongeren in Baarle-Nassau

Bron: www.statline.nl, gegevens CBS 2006

Wanneer de leeftijdsopbouw per kern wordt bekeken is de verdeling als volgt:

Leeftijd	Baarle-Nassau	Ulicoten	Castelré	Totaal
0-4	210	85	0	295
5-9	235	50	10	295
10-14	295	75	10	380
15-19	280	70	5	355
20-24	250	65	5	320
Totaal	1.270	345	30	1.645

Tabel 2: leeftijdsverdeling per kern

Bron: www.statline.nl, gegevens CBS 2006

De leeftijd per kern kan alleen per 4 leeftijdsjaren worden weergegeven. Het verschil tussen het totaal aantal kinderen uit tabel 1 en 2 wordt dus gevormd door de groep 23- en 24-jarigen.

⁷ CBS – gegevens 2006

Huishoudens

De 6.648 inwoners in de gemeente Baarle-Nassau vormen samen 2.827 huishoudens (100%).

Kern	Eenpersoons-huishoudens	Meer persoonshuishoudens zonder kinderen	Meer persoonshuishoudens Met kinderen	Totaal
Baarle-Nassau	750	850	767	2.367
Ulicoten	95	120	190	450
Castelré	15	20	20	55
Totaal	860	990	977	2.827

Tabel 3: Huishoudens in Baarle-Nassau

Bron: www.statline.nl, gegevens CBS 2006

Het betreft 860 eenpersoonshuishoudens (30%), 990 meerpersoonshuishoudens zonder kinderen (35%) en 977 huishoudens met kinderen (35%).

Voor het gemeentelijk jeugd- en onderwijsbeleid zijn deze 977 huishoudens met kinderen van belang. Hoewel binnen dit aantal huishoudens ook kinderen ouder dan 22 jaar kunnen zitten. Binnen de huishoudens met kinderen kan nog een verdere verdeling worden gemaakt:

	Aantal	%	1 kind	2 kinderen	3 of meer kind.
Eenouderhuishouden	127	13%	72	47	8
Gehuwde paren met kinderen	769	79%	268	342	159
Niet-gehuwde paren met kinderen	81	8%	43	33	5
Totaal	977	100			

Tabel 4: Samenstelling meerpersoonshuishoudens met kinderen

Bron: www.statline.nl, gegevens CBS 2006

De gemeente Baarle-Nassau kent een traditionele huishoudenssamenstelling, waar in de gezinnen met kinderen 79% van de ouders getrouwd is.

Consultatiebureau

Het consultatiebureau in Baarle-Nassau heeft een groot bereik onder ouders. 97% van de ouders met kinderen tot 4 jaar bezoekt namelijk het consultatiebureau in Baarle-Nassau. Vanuit Ulicoten gaan enkele ouders naar Chaam. Op het consultatiebureau zijn 14 contactmomenten voordat het kind 4 jaar is, dan wordt het overgedragen naar de GGD.

Peuterspeelzalen

In de kern Baarle-Nassau is er de peuterspeelzaal Ukkie. Momenteel hebben zij een bereik van ongeveer 67% van alle 2,5 tot 4 jarigen (ong. 60 peuters). Vanwege de concurrentie met de Belgische school, waar kinderen al met 2,5 jaar terecht kunnen, verwacht peuterspeelzaal Ukkie, op basis van nieuwe inschrijvingen, een daling tot 43%.

In de kern Ulicoten is ook een peuterspeelzaal, te weten Steppe Stap. Uit het Dorpsontwikkelingsplan (DOP, 2007) blijkt dat de peuterspeelzaal een bereik van 95% van de 2,5 tot 4 jarigen heeft. Dit hoge percentage kan verklaard worden doordat ouders in Ulicoten vaak gebruik maken van opvang via gastouders, die het kind wel naar de peuterspeelzaal brengen. Kinderen die naar een kinderdagverblijf gaan bezoeken daarnaast vaak geen peuterspeelzaal meer.

Kinderopvang, gastouderopvang en buitenschoolse opvang

In de gemeente Baarle-Nassau verzorgt de organisatie regionaal gastouderbureau Kind aan Huis de kinderopvang en de buitenschoolse opvang op de locatie Ons Speelhonk⁸.

⁸ Aantal kindplaatsen volgens register kinderopvang: kinderdagverblijf: 12 en buitenschoolse opvang 23. Kinderen worden op wisselende dagen gebracht, waardoor het aantal kinderen hoger is dan het aantal kindplaatsen.

Op het kinderdagverblijf worden 28 kinderen opgevangen in de leeftijd van 0 tot en met 3 jaar. Zij komen voornamelijk uit Baarle-Nassau / Hertog. Slechts 3 kinderen wonen buiten de gemeente.

In de buitenschoolse opvang worden 50 kinderen opgevangen, waarvan 46 uit Baarle-Nassau en 4 uit Weelde en Ravels (België). Deze kinderen gaan in Baarle-Nassau naar de basisschool.

Ons Speelhonk zit alleen in de kern Baarle-Nassau. In de kern Ulicoten zijn geen voorzieningen voor kinderdagopvang en bso. Veel ouders hebben de kinderopvang geregeld via familie, vrienden en gastoudergezinnen.

In de gastouderopvang worden in de kern Baarle-Nassau 33 kinderen opgevangen en in de kern Ulicoten 15 kinderen. Het totaal aan gastouders bedraagt 15 in de gemeente, waarvan 12 in Baarle-Nassau en 3 in Ulicoten.

Onderwijs

De gemeente Baarle-Nassau heeft een drietal basisscholen: De Akkerwinde en De Regenboog in de kern Baarle-Nassau en basisschool Bernardus in de kern Ulicoten.

	Totaal aantal kinderen	% gewichten-leerlingen
Bs. De Akkerwinde	284	8%
Bs. De Regenboog	59	20%
Bs. Bernardus	104	6%
Totaal	447	

Tabel 5: Leerlingtelling 1 oktober 2007 basisonderwijs

Het hoge percentage gewichtenkinderen op de basisschool De Regenboog wordt mede veroorzaakt doordat de school 8% vluchtelingen heeft en 5% uit Griekenland.

Naast drie basisscholen heeft de gemeente Baarle-Nassau een school voor voortgezet onderwijs: Scholengemeenschap De la Salle. Deze school heeft 266 leerlingen, waarvan er 41% uit Baarle-Nassau komt (109 leerlingen).

Het aantal leerlingen per leerjaar en leerstroom is als volgt:

Leerjaar	Aantal	Leerstroom	Aantal leerlingen
Klas 1	69	Kaderberoepsgerichte leerweg	20
Klas 2	68	Mavo	186
Klas 3	77	Havo	49
Klas 4	52	Vwo	11

Tabel 6: leerlingen op VO De la Salle

Leerlingenvervoer

In het schooljaar 2007-2008 vervoert de gemeente Baarle-Nassau een aantal leerlingen naar school:

Naar:	Aantal leerlingen
Speciaal basisonderwijs	11
Speciaal onderwijs	11
Voortgezet speciaal onderwijs	3
Totaal	25

Tabel 7: leerlingenvervoer 2007-2008; gemeente Baarle-Nassau (december 2007)

Belgisch onderwijs

Van de kinderen uit de gemeente Baarle-Nassau die naar de basisschool gaan (gemiddeld 4 tot en met 11 jarigen, tabel 1), gaat ongeveer 89% naar een Nederlandse basisschool. Daarnaast wordt ongeveer 4 % vervoerd naar het Nederlandse speciaal (basis)onderwijs. Dit betekent dat ongeveer 7% gekozen heeft voor Belgisch onderwijs. Hierbij moet worden

opgemerkt dat dit gegevens zijn op gemeenteniveau. Onderkend moet worden dat de 4 tot en met 11 jarigen uit Ulicoten, overwegend naar de Nederlandse basisschool Bernardus gaan. Derhalve is het percentage 4 tot en met 11 jarigen dat naar de Belgische school gaat in de kernen Baarle-Nassau en Castelné hoger.

Jeugdzorg

Wanneer kinderen (tot en met 18/19 jaar) ernstige opgroei problemen of de ouders ernstige opvoedproblemen hebben, kunnen zij na een indicatie van Bureau Jeugdzorg in aanmerking komen voor geïndiceerde jeugdzorg (zie bijlage 2).

Op 1 januari 2007 zaten 8 kinderen (0,58%) uit de gemeente Baarle-Nassau in zorg bij een Brabantse zorgaanbieder (bron: provincie Noord-Brabant).

Er stonden geen kinderen op de wachtlijst bij Bureau Jeugdzorg. Twee kinderen staan op de wachtlijst voor zorg bij de zorgaanbieders.

2.2 Organisaties over de jeugd in Baarle-Nassau

Gezien de kleinschaligheid van de gemeente Baarle-Nassau kunnen cijfers een vertekend beeld geven. Een kind meer of minder heeft grote invloed op de percentages. Daarom is het van belang om zicht te krijgen op het verhaal achter de cijfers. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met professionals (zie bijlage) die werkzaam zijn op de zgn. "vindplaatsen", waar kinderen en hun ouders regelmatig komen en waar problemen gesignaleerd kunnen (en moeten) worden. Dit kwalitatieve beeld met de ervaren knelpunten is per leeftijdsgroep beschreven.

In algemene zin wordt geconstateerd dat er zowel ouders als professionals in de (voor)schoolse voorzieningen een grote betrokkenheid hebben bij de kinderen. Er wordt tevens geconstateerd dat er in Baarle-Nassau een dorpscultuur heerst. Hulpverleners moeten eerst het vertrouwen winnen van zowel de ouders als de professionals, voordat zij daadwerkelijk aan de slag kunnen.

2.2.1 De 0 – 3 jarigen

De consultatiebureau verpleegkundige constateert dat allerlei uiteenlopende landelijke problemen ook in Baarle-Nassau voorkomen. Echter, vanwege het schaalniveau komen de problemen in de cijfers niet zorgelijk over. Dit neemt niet weg dat het voor een individuele gezinssituatie wel zorgelijk kan zijn. Door het gebrek aan een grote doelgroep in Baarle-Nassau die ondersteuning nodig heeft, is het van belang om maatwerk te leveren bij die gezinnen die de ondersteuning nodig hebben.

Bij het consultatiebureau komen met enige regelmaat ouders die behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning. Deze ouders haken echter af, zodra bekend wordt dat de cursus buiten de gemeente wordt gegeven. De verpleegkundige constateert dat er in Baarle-Nassau geen laagdrempelige voorzieningen zijn waar ouders terecht kunnen met hun vragen, bijvoorbeeld de vroegere groepsbureaus waarbij themagerichte informatiebijeenkomsten met 1,5 en 2,5 jaar worden georganiseerd. Dit was een voorziening die gelinkt was aan het consultatiebureau, waardoor ze zeer laagdrempelig voor ouders was.

Daarnaast heeft het consultatiebureau zorgen om de zorgkinderen die met 2,5 jaar naar de Belgische school gaan. Deze kinderen blijven vaak tot hun 4^e jaar wel op het consultatiebureau komen, maar daarna wordt het dossier overgedragen naar de GGD die het kind niet meer ziet omdat het op de Belgische school zit. Slechts zeer sporadisch vraagt een Belgisch schoolarts het dossier van een kind op.

Met 2,5 jaar kan een kind naar de peuterspeelzaal gaan. De peuterspeelzaalleidsters zijn in staat om problemen bij kinderen vroegtijdig te signaleren. Dit is van belang omdat het

vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen het meest effectief is. Het probleem waar de leidsters tegenaan lopen is om bij een gesignaleerd probleem tot actie over te gaan. De oorzaken ervan zijn: gebrek aan ondersteuning van andere professionals om datgene wat gesignaleerd is, te onderbouwen en vervolgactie in te zetten; onvoldoende zicht op de voorzieningen en organisaties waarnaar door verwezen kan worden; onvoldoende handvatten om om te gaan met ouders die het probleem niet willen onderkennen. Vanuit preventie oogpunt zouden juist gesignaleerde problemen op een peuterspeelzaal opgepakt moeten worden en zou daar de ondersteuning moeten zijn.

De peuterspeelzaal in de kern Baarle-Nassau ervaart dat de Belgische school, die ook kinderen vanaf 2,5 uur toelaat, een grote concurrent is van de Nederlandse peuterspeelzaal. Een nadelig gevolg is dat wanneer ouders kiezen voor Belgisch onderwijs met 2,5 jaar, ook vaak voor het Belgisch basis- en daarna voortgezet onderwijs wordt gekozen.

Door de houder van kinderopvangorganisatie in Baarle-Nassau wordt ervaren dat een vrij select gezelschap gebruik maakt van de kinderopvang en buitenschoolse opvang. Er bestaat echter zorg om de ouders die switchen tussen de opvang in België en Nederland, afhankelijk van datgene wat voor hen op dat moment het goedkoopste is. Voor het kind heeft dit continu wisselen van opvang negatieve effecten.

Verbinding consultatiebureau, peuterspeelzalen en kinderopvang.

Door het consultatiebureau wordt aangegeven dat de fysieke nabijheid van organisaties bevordert dat het contact verbetert. Sinds het consultatiebureau weg is uit Ulicoten is er slechts sporadisch contact met de peuterspeelzaal daar. Dit wordt door beide partijen als een gemis ervaren. De nabijheid van het consultatiebureau bij de kinderopvang werkt juist versterkend. Met enige regelmaat is er ad hoc overleg tussen de leidsters en de verpleegkundige. De verbinding tussen deze drie partijen zou verbeterd moeten worden. Daarnaast zou de doorgaande zorglijn vanuit de peuterspeelzalen én de kinderopvang naar het basisonderwijs moeten worden versterkt.

2.2.2. De 4 – 11 jarigen

Op de basisscholen zijn interne zorgteams aanwezig, bestaande uit een orthopedagoog of orthodidacticus (van schoolbegeleidingsdienst Edux), de interne begeleider van de school, en een consultatiegever van het speciaal (basis)onderwijs. Zorgleerlingen worden in dit interne zorgteam besproken en er wordt afgesproken welke ondersteuning de leerling krijgt. Uit de gesprekken kwam naar voren dat gemiddeld 10 tot 12% van de kinderen op de basisscholen in Baarle-Nassau extra zorg vraagt van de school.

Door de basisscholen wordt ervaren dat het overzicht van de lokale hulpverlening ontbreekt. Er is onvoldoende zicht op welke organisaties waarvoor benaderd kunnen worden en wat mag worden verwacht van de betreffende organisaties. Daarnaast is er slechts in sporadische gevallen contact tussen de school en Bureau Jeugdzorg.

Leerlingen die eigenlijk naar het speciaal basisonderwijs (sbo) zouden moeten gaan, worden zo lang mogelijk opgevangen op de basisscholen in de gemeente vanwege de afstand tot het sbo. In Baarle-Nassau maakt slechts 2,4%⁹ (11 leerlingen) van de leerlingen in de basisschoolleeftijd gebruik van het speciaal basisonderwijs. Landelijk is dit percentage 4%. Daarnaast verblijven 6 REC-geïndiceerde leerlingen met een rugzakbekostiging binnen het reguliere basisonderwijs.

⁹ Het verwijzigingspercentage wordt als volgt berekend: aantal sbo-leerlingen / (aantal leerlingen op teldatum 1 oktober 2007 + aantal sbo-leerlingen).

Vanuit sociaal oogpunt is het voor leerlingen van belang om dichtbij naar school te kunnen. Echter door deze opvang in de reguliere les, wordt meer verwacht van de docenten en de school op het gebied van zorg. De scholen besteden mede daarom 2/3 van de schoolbegeleidingsmiddelen aan individuele leerlingenzorg (zie hoofdstuk 3).

De geconstateerde grote betrokkenheid van ouders blijkt ondermeer uit de hoge opkomst van ouders en kinderen bij het Preventief Geneeskundig Onderzoek (pgo). Ruim 98% van de kinderen verscheen bij de eerste uitnodiging voor het pgo. In West-Brabant is dit gemiddeld 95%.

De grote betrokkenheid van de ouders en het onderwijs bij de jeugdigen blijkt ook uit het aantal verzoeken tot gerichte PGO's, op aanvraag van respectievelijk de ouders (36%) en de school (36%) (zie tabel).

Gericht PGO op aanvraag van:	Baarle-Nassau	West-Brabant
JGZ 0-4 jaar	27%	34%
Ouder(s)	36%	35%
School	36%	27%

Tabel 8: PGO op aanvraag

Bron: Jeugd Informatie Systeem – GGD West-Brabant

Er zijn in de gemeente Baarle-Nassau procentueel veel meer hercontroles, zijnde dat ouders met hun kind een nieuw bezoek moeten brengen aan de schoolarts, dan in andere gemeenten. Deze hercontroles worden ingegeven door enerzijds gezondheidszaken, anderzijds door opvoedings- en gezinsproblematiek. Het hoge percentage hercontroles wordt door de schoolarts deels verklaard doordat er geen voorzieningen zijn waar ouders naar toe kunnen gaan met vragen over opvoedingsondersteuning. Hierdoor laat de schoolarts het kind met de ouders vaker terug komen.

Door de GGD wordt geconstateerd dat vanaf de hogere klassen in het basisonderwijs veel kinderen niet meer sporten in clubverband. Dit ligt procentueel hoger in Baarle-Nassau dan in de regio West-Brabant.

Door de leerplichtambtenaar wordt geconstateerd dat een deel van de leerplichtige basisschoolleerlingen onderwijs volgt in België, maar hier echter nooit een verzoek tot vrijstelling voor heeft ingediend. Daarnaast wordt geconstateerd dat Belgische scholen verzuim van (Nederlandse) leerlingen niet hoeven te melden bij de leerplichtambtenaar. Hierdoor zijn de Nederlandse kinderen die Belgisch onderwijs volgen helemaal uit beeld verdwenen.

2.2.3. De 12 – 16 jarigen

Een deel van de 12 tot en met 16 jarigen gaat buiten Baarle-Nassau naar het voortgezet onderwijs (zowel Nederlands als Belgisch onderwijs). Hierdoor begint het zicht op deze groep, ten aanzien van het onderwijsaspect, minder te worden.

Door diverse organisaties is aangegeven dat er sprake is van veel alcoholgebruik onder jongeren. Voornamelijk de overgang van de 2^e klas in het voortgezet onderwijs naar de 3^e klas is een kritiek moment ten aanzien van het alcoholgebruik.

Uit de cijfers van de GGD blijkt dat 66% van de jongeren tussen 12 en 17 jaar alcohol gebruikt (t.o.v. 53% in West-Brabant). 31% van de jongeren in deze leeftijdscategorie kan zelfs een “binge drinker¹⁰ⁿ” worden genoemd (t.o.v. 13% in de regio). Tevens blijkt uit de informatie van de GGD dat ook deze groep veel minder sport dan jongeren in de regio.

¹⁰ 6 glazen of meer op 1 of meer weekenddagen

Door het jongerenwerk wordt aangegeven dat bij een (grote) groep jongeren in de gemeente meer bekendheid zou moeten komen wat het jongerenwerk kan doen en wat de mogelijkheid is voor jongeren om met hun ideeën iets te doen. Dit punt komt terug in de driejaren visie die momenteel door de jongerenwerker wordt opgesteld.

2.2.4. De 17 – 22 jarigen

Deze groep jongeren in de gemeente is onvoldoende in beeld.

Vanuit de RMC-taak die de leerplichtambtenaar heeft, zou er zicht moeten zijn of de jongeren in deze leeftijdscategorie een opleiding volgen, werken en of ze beschikken over een startkwalificatie en er dienen hier vervolgcacties op te worden uitgevoerd. Tot op heden is hiervoor gezien de beperkte omvang van de leerplichtformatie nog geen aandacht geweest.

Bij sociale zaken zijn er twee jongeren tot 23 jaar die een Wwb-uitkering ontvangen¹¹. Het betreft een man die hier gehuisvest is in het kader van de taakstelling huisvesting vergunninghouders. De andere persoon is een vrouw met een kind.

De jongeren in deze leeftijdscategorie krijgen vanuit sociale zaken prioriteit in (traject)begeleiding naar werk of scholing.

2.3 Ouders in Baarle-Nassau

Naast de gesprekken die met de professionals in het veld gevoerd zijn, is er een enquête uitgezet onder ouders in gemeente Baarle-Nassau met kinderen tot 23 jaar. In deze enquête is gevraagd naar de opvoedingsondersteuningsbehoefte van ouders en de wijze waarop deze vormgegeven zou moeten worden. Daarnaast is gevraagd naar de bekendheid van voorzieningen in de gemeente.

Aangezien er sprake was van een relatief lage respons (36%), zijn de resultaten van dit onderzoek vergeleken met andere regionale en landelijk onderzoeken. Hierdoor kunnen de getrokken conclusies en aanbevelingen als representatief worden beschouwd¹².

2.3.1. Resultaten enquête

Aanwezigheid van opvoedingsvragen / - problemen

Van de respondenten wordt door 58,3% aangegeven dat zij soms vragen hebben over het opvoeden van hun kinderen. Bijna 39% geeft aan (bijna) nooit vragen te hebben.

Het hebben van vragen hoeft niet per definitie te betekenen dat er ook problemen zijn. Echter, 50% van de respondenten ervaart soms wel problemen bij het opvoeden, en 3,4% zelfs vaak.

Ondersteuningsbehoeften

Het merendeel van de respondenten (87%) geeft aan geen behoeften te hebben aan ondersteuning bij het opvoeden, terwijl een groot deel hiervan dus wel problemen ervaart bij het opvoeden. Bij 13% van de respondenten bestaat de behoefte aan ondersteuning wel.

Van belang is dat een groot aantal respondenten beter geïnformeerd wil worden over de sociale kaart in de gemeente: wanneer, waar en bij wie kunnen zij terecht met welke vragen en/of problemen. Ook in landelijk onderzoek komt dit terug; ruim de helft van de ouders zegt niet op de hoogte te zijn van het aanbod.

Wijze van ondersteuning bij opvoeden

Uit de antwoorden van de respondenten blijkt dat wanneer ze nu, of in de toekomst ondersteuning zouden willen hebben, een persoonlijk gesprek met een professionele

¹¹ d.d. november 2007

¹² K2, Aansluiten bij de vragen en behoeften van ouders – rapport vraagverkenning onder opvoeders in gemeente Baarle-Nassau.

hulpverlener bovenaan staat als vorm van ondersteuning. Daarnaast wordt informatie via internet alsmede een centraal loket waar ze persoonlijk advies en informatie kunnen krijgen, door de respondenten aangegeven.

Wanneer zij informatie of ondersteuning bij het opvoeden van een professional willen, worden de volgende professionals genoemd: psycholoog/opvoedkundige, huisarts, medewerker consultatiebureau, schoolarts of leraar.

2.3.2 Conclusies enquête

Uit het onderzoek is gebleken dat de situatie van opvoeders in Baarle-Nassau niet veel verschilt van landelijke gegevens over de vragen en behoeften van ouders rond opvoedingsondersteuning. De conclusies van de enquête:

- *Ouders hebben behoefte aan een centraal aanspreekpunt*

Uit dit onderzoek onder opvoeders woonachtig in de gemeente Baarle-Nassau, komt naar voren dat er behoefte is aan een centraal aanspreekpunt waar ouders terecht kunnen met vragen en/of problemen bij het opvoeden. Opvoeders in de gemeente geven de voorkeur aan:

- laagdrempelige instellingen; instellingen waar ouders toch al (regelmatig) komen, het liefst dichtbij huis en lage kosten.
- snelle en specifieke informatie (vaak leeftijdspecifiek) en praktische hulp, zonder dat zij gelijk de stempel 'probleemgeval' krijgen.
- laagdrempelige professionals zoals huisartsen, leraren/ docenten, medewerkers van het consultatiebureau, schoolarts/ wijkverpleegkundige.

- *Ouders zien de media als belangrijk middel om informatie over te dragen*

Uit dit onderzoek blijkt dat de ouders die zelf informatie zoeken dit grotendeels doen via internet, kranten, boeken en tijdschriften. Opvoeders hebben met name een toenemende behoefte aan het verkrijgen van informatie en advies op internet. Op het net wordt gezocht naar zowel algemene als specifieke informatie (bijvoorbeeld gerelateerd aan leeftijd of aard van het 'probleem'), maar ook het krijgen van advies van professionals via internet is een gewenste mogelijkheid.

- *Ouders hebben onvoldoende zicht op het aanbod in de gemeente*

Uit dit onderzoek blijkt dat ouders behoefte hebben aan zicht op sociale kaart voor ouders en jeugd in de gemeente Baarle-Nassau. Ouders zijn onbekend met wat instellingen aan informatie en advies of ondersteuning kunnen bieden. Ouders geven aan onvoldoende zicht te hebben op het aanbod aan opvoedingsondersteuning. Ook geven zij aan dat het aanbod voor jeugd onvoldoende helder is. Daarnaast noemen enkele ouders een aantal gebreken in het huidige aanbod in de gemeente. Bovendien blijkt uit de resultaten van deel 2 van de vragenlijst dat ouders dikwijls niet van het bestaan van instellingen afweten. Ouders willen graag beter geïnformeerd worden over taken en doelstellingen van instellingen: waar kunnen zij welke ondersteuning vinden en voor wie is de ondersteuning bedoeld?

2.3.3 Aanbevelingen

Hoewel maar een kleine groep ouders zegt behoefte te hebben aan opvoedingsondersteuning, dient er vanuit de preventieve invalshoek een voorziening te zijn voor iedere ouder in Baarle-Nassau. Immers ook ouders die nu aangeven geen behoefte te hebben aan opvoedingsondersteuning, kunnen tegen beperkingen aan gaan lopen. K2 stelt in haar rapport de volgende aanbevelingen voor:

- *Laagdrempelig centraal aanspreekpunt voor ouders*

Het centrale aanspreekpunt kan het beste vormgegeven worden binnen een al bestaande en veel gebruikte instelling die makkelijk te bereiken is. Voor de doelgroep onder de 12 jaar wijst

het onderzoek vooral in de richting van het basisonderwijs. K2 adviseert om dit vorm te geven binnen de brede school. Voor de doelgroep ouders met kinderen vanaf 12 jaar wijst het onderzoek in de richting van het jeugd- en jongerenwerk, vooral Stichting Jeugdwerk Baarle.

In het overleg met de betrokken partijen is aangegeven dat er toch gekeken moet worden naar de mogelijkheden binnen de brede school. Immers wanneer kinderen vanaf 0 jaar het consultatiebureau in de brede school bezoeken, daar naar de voorschoolse voorzieningen gaan en ook acht jaar daar het basisonderwijs volgen, is de brede school wel een herkenbare plaats geworden waar ouders naartoe gaan.

- *Aansluiten bij de informatiebehoeften van jongeren*

In dit onderzoek is aandacht gegeven aan de behoeften en vragen van ouders rondom opvoeding van hun kinderen. Vanuit de informatie- en adviestaak van de gemeente zou er ook aangesloten moeten worden bij de informatiebehoeften van jongeren. K2 adviseert om gebruik te maken van de gegevens die begin 2008 bekend zijn van de Brabantse Jeugdmonitor 12+. Daarnaast zou er een aanvullend onderzoek gedaan kunnen worden.

- *Aanbod van voorzieningen in kaart brengen.*

Aanbevolen wordt om ouders te informeren over de voorzieningen die bestaan in de gemeente Baarle-Nassau voor ouders en jeugdigen en het aanbod van deze voorzieningen.

2.4 Wat is er nodig op basis van dit beeld:

Op basis van het geschetste beeld van de jeugd en hun ouders in Baarle-Nassau (paragraaf 2.1 t/m 2.3) zou het nieuwe beleid gericht moeten zijn op de volgende aandachtspunten:

1. Iedere jeugdige is in beeld

In het kader van het vroeg kunnen signaleren en interveniëren is het van belang om zicht te hebben op de jeugdigen van 0 tot 23 jaar. Immers wanneer jongeren niet in beeld zijn, kan er ook nooit actie ondernomen worden om iets aan hun situatie te veranderen.

2. Versterking informatievoorziening

Zowel de ouders als de organisaties hebben aangegeven dat er onvoldoende zicht is op wat er in Baarle-Nassau aanwezig is voor voorzieningen (ter ondersteuning) en waar je terecht kunt met welke vragen c.q. problemen.

3. Versterking keten signalering – toeleiding – actie

Om de keten “signalering – toeleiding – actie” goed te kunnen starten, dient er sprake te zijn van een zorgstructuur op de vindplaatsen (consultatiebureau, peuterspeelzalen, kinderopvang, basisonderwijs en voortgezet onderwijs).

Nog niet op iedere vindplaats wordt deze structuur als (voldoende) aanwezig ervaren.

Vervolgens zal vanuit de zorgstructuur ingezet moeten worden op de toeleidingsfunctie en de daaruit voort komende acties.

4. Realiseren van een laagdrempelige voorziening

Er is geconstateerd dat een laagdrempelige voorziening in de gemeente ontbreekt, waar ouders naar toe kunnen voor opvoedingsondersteuning en lichtpedagogische hulp.

5. Onderwijssituatie Baarle-Nassau - Baarle-Hertog

Het Belgisch onderwijs wordt als een grote concurrent ervaren van het Nederlandse peuterspeelzaalwerk en onderwijs. Bekeken moet worden wat de mogelijkheden zijn om een gelijkwaardig aanbod (zowel inhoudelijk als financieel) te realiseren.

6. Preventieve gezondheidsprojecten

Uit de gesignaleerde problemen valt een tweetal zaken op ten aanzien van gezondheid: 1. het grote alcoholgebruik onder jongeren en 2. het matig sporten vanaf de hoogste klassen in het basisonderwijs.

7. Overgang onderwijs - arbeidsmarkt

De groep 17 tot 23 jaar is onvoldoende in beeld. Vanuit de nieuwe kwalificatieplicht en de RMC taken is het van belang om juist de jongeren die niet beschikken over een startkwalificatie te begeleiden om alsnog hierover te kunnen beschikken, alsmede hen een startpositie op de arbeidsmarkt te geven.

In hoofdstuk 3 wordt beschreven wat de gemeente momenteel doet (gerelateerd aan deze aandachtspunten). Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 bekeken wat er aanvullend nodig is.

3. Huidige voorzieningen in Baarle-Nassau

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van de voorzieningen in Baarle-Nassau beschreven gezien vanuit de aandachtspunten van hoofdstuk 2. Per onderdeel wordt kort een conclusie weergegeven, die input is voor de koers van het nieuwe beleid, beschreven in hoofdstuk 4.

3.1 Iedere jeugdige is in beeld

Momenteel kan in Baarle-Nassau niet van ieder kind van 0 tot 23 jaar worden aangegeven of er een peuterspeelzaal bezocht wordt, op welke school een kind zit en of een jongere over een startkwalificatie¹³ beschikt. Daarnaast volgt een (nog onbekend) deel van de jeugdigen uit Baarle-Nassau Belgisch onderwijs. Deze jeugdigen moeten een verzoek tot vrijstelling van de Nederlandse leerplicht indienen.

Momenteel wordt er gewerkt om de leerlingenadministratie van de leerplichtige kinderen te actualiseren. Vervolgens zullen gegevens over de 0 tot 4 jarigen en de 17 tot 23 jarigen worden aangevuld. Om de laatste groep in beeld te krijgen moeten er afspraken worden gemaakt met de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) – in Breda. Mede door de kwalificatieplicht (pag. 6) heeft de leerplichtambtenaar hier een aanvullende taak in gekregen.

Het elektronisch kinddossier (EKD) is een digitaal dossier waarin de gegevens van de ontwikkeling van kinderen vanaf het eerste bezoek aan het consultatiebureau totdat ze 19 zijn worden opgenomen. Dit dossier geeft inhoudelijk informatie over de ontwikkeling van een kind.

Naast dit inhoudelijk digitale elektronisch kinddossier is er een signaleringssysteem Zorg voor Jeugd dat aangeeft *dat* er zorg om een kind is (dus zonder te vermelden *wat* deze zorg is). De gemeente Baarle-Nassau heeft ingestemd met deelname aan dit signaleringssysteem Zorg voor Jeugd, net als bijna alle andere gemeenten in de provincie Noord-Brabant. Op deze manier komen de kinderen over wie zorg bestaat, sneller in beeld en vindt er coördinatie plaats van deze zorg. Momenteel worden de voorbereidingen getroffen voor de implementatie van het systeem.

Conclusie

Nog niet iedere jeugdige van Baarle-Nassau is in beeld, terwijl dit juist het vertrekpunt is om goed te kunnen signaleren en interveniëren.

3.2 Versterking informatievoorziening

Momenteel neemt de gemeente Baarle-Nassau deel aan de provinciale website van K2: www.jeugdwijzer-brabant.nl. Op deze website staan de lokale en regionale voorzieningen voor de jeugd in Baarle-Nassau. Tevens bevinden zich op deze website links met andere websites over opvoedingsondersteuning.

Recentelijk is er een koppeling gemaakt vanuit de gemeentelijke website naar deze website om meer aandacht aan de website te geven.

Daarnaast heeft ook de jongerenwerker die werkzaam is in de gemeente Baarle-Nassau een informatieverstrekende rol voor jongeren die hij op straat tegen komt.

¹³ Een startkwalificatie is een afgeronde opleiding op tenminste MBO niveau 2 of een HAVO of VWO diploma. Dit wordt als maatstaf gezien om voldoende bagage te hebben om een plaats op de arbeidsmarkt te verkrijgen.

Conclusie

Tot op heden is er onvoldoende aandacht voor PR-activiteiten voor de website geweest. De website is naar verwachting ook onvoldoende bekend bij mensen in het veld en bij de ouders. Daarnaast moet bekeken worden of de website en de informatierol die de jongerenwerker vervuld voldoende is qua informatievoorziening in Baarle-Nassau.

3.3 Versterking keten signalering – toeleiding – actie

3.3.1 Zorgstructuur op vindplaatsen

Om de keten “signalering – toeleiding – actie” goed te kunnen starten, dient er sprake te zijn van een zorgstructuur op de vindplaatsen. Deze vindplaatsen zijn algemene voorzieningen waar (nagenoeg) alle jeugdigen komen.

Voorschoolse voorzieningen

De kinderopvang heeft ad hoc contact met de verpleegkundige van het consultatiebureau. Het feit dat ze dichtbij elkaar zijn gehuisvest bevordert het contact. Daarnaast is er geen contact met andere hulpverlening in Baarle-Nassau.

De twee peuterspeelzalen in de gemeente beschikken (ook) niet over een zorgnetwerk rondom hun peuterspeelzaal, waar een beroep op gedaan kan worden wanneer een kind opvalt.

Basisscholen

Alle drie de basisscholen beschikken over een intern zorgteam op school, bestaande uit de interne begeleider, orthopedagoog/orthodidacticus van Edux en een collegiale consultatiegever van het Sbo.

Deelname van de orthopedagoog//orthodidacticus wordt bekostigd uit schoolbegeleidingsgelden. Deze gelden (waarvan de gemeentelijke bijdrage € 28.028,- is) worden voor ongeveer 2/3 ingezet voor zorg op school voor de leerlingen (o.m. leerlingbegeleiding/ individuele hulpverlening). Dit houdt individueel onderzoek bij kinderen in, ondersteuning van de leerkrachten en dus deelname van Edux aan het zorgteam. De overige gelden worden ingezet voor systeembegeleiding, o.m. voor de invoering van de nieuwe methodes.

Met deze schoolbegeleidingsmiddelen wordt de zorg op school vormgegeven. Hierdoor is het mogelijk om leerlingen met extra zorg langer in de school te houden en minder snel naar het s(b)o te verwijzen.

In bijlage 3 is weer gegeven hoe de schoolbegeleidingsmiddelen, zowel de gemeentelijke middelen, als de middelen van het samenwerkingsverband en de schoolbesturen, worden ingezet om de juist zorg op school te geven.

Voortgezet onderwijs

Op de school voor voortgezet onderwijs in Baarle-Nassau, De la Salle, wordt het interne zorgteam, het zorgadviesteam, gevormd door de zorgcoördinator, afdelingsleider en eventueel de mentor. Binnen de scholengemeenschap Breda, waar De la Salle een onderdeel van is, is een zorgadviescommissie, waar onder meer een orthopedagoog en psycholoog in deelnemen. De school heeft de zorgafspraken vastgelegd in een zorgplan.

De school geeft aan in het verleden te hebben geprobeerd om o.m. leerplicht en hulpverlening te laten participeren in het interne zorgteam, maar door gebrek aan tijd van de participanten is dat niet gerealiseerd.

Daarnaast beschikt De la Salle niet over schoolmaatschappelijk werk. De school staat positief tegenover de aanvulling van het interne zorgteam met deze participanten.

Conclusie

De voorschoolse voorzieningen beschikken nauwelijks over directe contacten met hulpverlening en kunnen geen ondersteuning inzetten wanneer een kind opvalt. Vanuit het vroegtijdig aanpakken van gesignaleerde problemen is dit een gemis.

De interne zorgteams op de basisscholen zijn goed georganiseerd. Het interne zorgteam op het voortgezet onderwijs bestaat uit alleen interne mensen van de school.

3.3.2. Zorgstructuur +

Schoolmaatschappelijk werk

Sinds twee schooljaren is schoolmaatschappelijk werk (op afroep) beschikbaar voor de basisscholen in de gemeente. Dit is georganiseerd door het samenwerkingsverband Weer Samen Naar School en bekostigd uit de *tijdelijke* stimuleringsregeling voor schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs. Gemiddeld is er 20 uur per school op jaarbasis beschikbaar. De uren worden echter op het niveau van het samenwerkingsverband ingezet bij de scholen waar de vragen vandaan komen.

De schoolmaatschappelijk werker wordt momenteel, gezien de beperkte opvang, vooral curatief ingezet. Wanneer er een probleem is met een kind bekijkt de schoolmaatschappelijk werker samen met de school welke strategie ingezet wordt en kan zij voor snelle toeleiding naar bureau Jeugdzorg zorgen. Momenteel vormt de schoolmaatschappelijk werker de enige schakel tussen de basisscholen en bureau jeugdzorg.

De preventieve taken van het schoolmaatschappelijk werk kunnen door de beperkte uren niet worden uitgevoerd. Door de schoolmaatschappelijk werker is aangegeven dat gezien de dorpscultuur in Baarle-Nassau het van belang is om als schoolmaatschappelijk werker zichtbaar te zijn en een vertrouwensrelatie met de ouders en de school op te bouwen. Vanuit die insteek kan er veel preventiever te werk gegaan worden. Om dit te kunnen bereiken dient schoolmaatschappelijk werk echter wel structureel ingebed te worden.

De kracht van het schoolmaatschappelijk werk ligt in de laagdrempelige, outreachende manier van werken. Het verbindt makkelijk de situatie van het kind in de school met de thuissituatie, brengt extra zorg in de school en maakt de verbinding met de zorg buiten de school.

Leerplicht

De functie van de leerplichtambtenaar is in de gemeente Baarle-Nassau tot op heden vooral ingevuld met de taak het beheer van de leerlingenadministratie, alsmede het applicatiebeheer hiervan. Deze leerlingenadministratie dient wel als basis, immers de leerlingen moeten in beeld zijn, echter het doel om leerlingen op school te houden en ze een startkwalificatie te laten behalen, wordt daarmee niet bereikt. Juist de zorgkant van de leerplichtfunctie en de signaalfunctie die de leerplichtambtenaar kan vervullen, moet de aandacht krijgen. Immers schoolverzuim kan een signaal zijn voor meerdere problemen bij een jeugdigen. Daarnaast zou de leerplichtfunctie dichterbij de scholen gebracht moeten worden, waardoor de gezamenlijke zorg, ieder vanuit zijn verantwoordelijkheid, voor de leerling wordt uitgedragen. Er wordt geconstateerd dat deze wijziging in de functie van leerplichtambtenaar extra tijdsinvestering kost. Echter, deze inhoudelijk wijziging van de functie van de leerplichtambtenaar wordt door de bij onderwijs en jeugd betrokken partijen als zeer waardevol en noodzakelijk ervaren.

Specifieke aandacht is nodig voor de verbinding tussen de Nederlandse leerplichtambtenaar en de Belgische scholen waar Nederlandse leerplichtigen onderwijs volgen. Aangezien deze scholen verzuim (hetgeen dus een signaal kan zijn voor meerdere problemen) van deze leerlingen niet hoeven te melden, is de rol van de leerplichtambtenaar erg ingeperkt. Hierdoor is het goed mogelijk dat leerplichtige jeugdigen geruime tijd geen onderwijs volgen, zonder dat daar actie op ondernomen kan worden door de leerplichtambtenaar.

12+ netwerk

Het 12+ overleg concentreert zich op jongeren van 12 tot en met 16 jaar. Vaste deelnemers van overleg zijn de jongerenwerker, de leerplichtambtenaar, de Nederlandse en Belgische politie, kind aan huis, sociale zaken, afdelingsleider De la Salle en bureau jeugdzorg. Hoewel bureau jeugdzorg niet altijd aanwezig is. Daarnaast gaat het maatschappelijk werk hierin participeren. Op afroep zijn de basisscholen en is MEE beschikbaar.

Op jaarbasis worden ongeveer 10 jongeren besproken. In het overleg komt het verhaal achter het dossier van de leerling naar voren. De meerwaarde van het overleg wordt gevonden in het feit dat een jongere op school geen problemen hoeft te veroorzaken, maar zich buiten heel anders gedraagt. Daarnaast wordt ervaren dat de situaties die zich op straat voordoen toch ook mee de scholen in komen, waardoor het goed is om te weten wat er ook op straat gebeurt.

Een aandachtspunt is echter wel dat er ook concrete afspraken gemaakt moeten worden over de in te zetten acties ten aanzien van bepaalde jongeren.

MASS-overleg

MASS staat voor maatschappelijk steunsysteem en is een overleg waaraan instellingen deelnemen om hulpverlening op elkaar af te stemmen ten behoeve van de doelgroep van de openbare geestelijke gezondheidszorg. De instellingen die betrokken zijn bij dit MASS-overleg zijn: Gemeente afdeling sociale zaken, politie, jongerenwerker, GGD, GGZ, thuiszorg, woningstichting Leyakkers, SOB-Breda, Novadic-Kentron. In dit overleg worden voornamelijk volwassenen (18+) besproken. Echter, afgelopen periode zijn ook 4 jongeren besproken die jonger waren dan 18, maar van wie de problematiek het 12+ netwerk oversteeg.

Conclusie

Netwerk overleggen voor de doelgroep 12+ zijn aanwezig. Voor de doelgroep 12- zijn de huidige voorzieningen/functies (orthopedagoog (schoolbegeleidingsdienst), schoolmaatschappelijk werk en leerplicht) die zo'n brugfunctie kunnen vervullen, momenteel te beperkt van omvang om hier invulling aan te geven. Vooral voor de voorschoolse voorzieningen dient hierop geïnvesteerd te worden.

Daarnaast dient het interne zorgteam op het voortgezet onderwijs uitgebreid te worden met externe partners.

Tenslotte dienen er afspraken gemaakt te worden met de Belgische scholen om zicht te hebben op de Nederlandse leerlingen die daar onderwijs volgen en in te kunnen grijpen wanneer het mis dreigt te gaan.

3.4 Realiseren van een laagdrempelige voorziening

In de regio West-Brabant is medio 2007 een onderzoek door Van Naem & Partners uitgevoerd naar het concept Centrum voor Jeugd en Gezin. Deze opdracht heeft het Regionaal Bestuurlijk Overleg Jeugd (RBOJ) uitgezet. In het rapport wordt een aantal uitgangspunten geformuleerd waarmee de hoofdlijnen van het concept CJG wordt vormgegeven.

Het RBO heeft besloten om aan de afzonderlijke gemeenten voor te stellen om in te stemmen met de volgende hoofdlijnen van het CJG:

1. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is een netwerk van instellingen gericht op ondersteuning bij opvoeden en opgroeien. Het is geen extra voorziening maar functioneert als verbindende schakel tussen bestaande organisaties die zijn gericht op opgroeien en opvoeden.

2. Doelstelling van het Centrum voor Jeugd en Gezin is het bieden van ondersteuning en informatie die nodig is aan alle kinderen van 0 tot 23 jaar en hun ouders om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en op een positieve manier deel te nemen aan de samenleving.
3. De basisfuncties van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn de functies uit het basistakenpakket JGZ en de 5 functies in het kader van het preventief jeugdbeleid.
4. De kernpartners in het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn: Jeugdgezondheidszorgorganisaties, algemeen maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg.
5. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is een laagdrempelige, toegankelijke en zichtbare voorziening.
6. Het Centrum voor Jeugd en Gezin moet leiden tot een effectieve overlegstructuur tussen instellingen op casusniveau.

In de kern Baarle-Nassau staat medio 2009 een brede school, waarin ook het consultatiebureau wordt gehuisvest. Deze brede school is een laagdrempelige, toegankelijke voorziening waar ouders makkelijk binnen komen omdat hun kinderen naar school moeten. Daarnaast wordt doordat het consultatiebureau daarin gehuisvest is, uitvoering gegeven aan de JGZ taken van 0 tot 4 jaar. De JGZ-taken van 4-12 worden op school uitgevoerd en maken ook uit onderdeel van deze brede school. Wanneer de voorschoolse en schoolse voorzieningen bij elkaar zijn onder gebracht in de brede school dient ook de zorgstructuur op de totale groep van 0 tot 12 te zijn afgestemd.

Conclusie

Vanuit de situatie in Baarle-Nassau kan met de gestelde hoofdlijnen uit het rapport van Van Naem en Partners worden ingestemd. Aangezien het voor de hand ligt dat het Centrum voor Jeugd en Gezin vormgegeven wordt binnen de brede school (vanwege de laagdrempeligheid), wordt de informatievoorziening in ieder geval tot 12 jaar daar vormgegeven.

Vanuit het onderzoek van K2 (zie pagina 19) dient bekeken te worden hoe de informatievoorziening voor de doelgroep van 12- 23 jaar georganiseerd moet worden.

3.5 Onderwijssituatie Baarle-Nassau - Baarle-Hertog

De concurrentie met het Belgisch onderwijs wordt in de kern Baarle-Nassau vanaf 2,5 jaar ervaren. Dit is de leeftijd waarop kinderen naar het Belgisch onderwijs kunnen.

Door verschillende organisaties wordt aangegeven dat dit wegstromen naar het Belgisch onderwijs grote gevolgen heeft.

Momenteel bestaat er geen gelijkwaardig aanbod aan voorzieningen in Baarle-Nassau dat overeenkomt met de Belgisch situatie.

Conclusie

Om de uitstroom naar het Belgisch onderwijs te beperken, dient er een gelijkwaardig aanbod van voorzieningen te worden geboden in Baarle-Nassau. Vanuit de nieuw te bouwen brede school dienen hiervoor dagarrangementen te worden ontwikkeld.

3.6 Preventieve gezondheidsprojecten

Afgelopen schooljaar is gestart met preventieprojecten voor de groepen 7 en 8 op de basisscholen. In deze projecten komen roulerend de volgende thema's terug; Halt-voorlichting, weerbaarheid, alcohol& drugs, digipesten, vandalisme, vuurwerk, seksuele en relationele vorming.

Deze preventieprojecten worden vormgegeven in samenwerking met de GGD, Halt, Novadic Kentron, politie en de gemeente. Het voornemen is om deze projecten structureel in te bedden in de basisschool.

Op het voortgezet onderwijs worden ook preventieprojecten uitgevoerd. Dit gebeurt soms in samenwerking met de jongerenwerker en soms binnen de reguliere lessen. Daarnaast werkt de jongerenwerker samen met Novadic-Kentron voor preventieprojecten. Ook de Belgische scholen nemen hieraan deel.

Conclusie

De ervaringen van de preventieprojecten op het basisonderwijs afgelopen schooljaar waren zeer positief. Dit wordt voortgezet vanuit het nieuwe lokale gezondheidsbeleid, aangezien de GGD de uitvoering van deze preventieprojecten coördineert.

Ook de andere preventie projecten worden opgenomen in het nieuwe lokaal gezondheidsbeleid.

3.7 Overgang onderwijs - arbeidsmarkt

Er bestaat een nauwe verbinding tussen voortijdig schoolverlaten en (toekomstige) werkloosheid onder deze jongeren. Vanuit deze invalshoek is het belangrijk dat de visie van leerplicht (de jongeren een startkwalificatie laten behalen) en sociale zaken (de jongeren zo snel mogelijk weer aan het werk krijgen) overeenkomt. De laatste jaren wordt het belang van het hebben van een startkwalificatie om een redelijke positie op de arbeidsmarkt te hebben vanuit beide invalshoeken gedeeld.

De gemeente Baarle-Nassau participeert in een tweetal regionale initiatieven.

Convenant voortijdige schoolverlater

Om het voortijdig schoolverlaten in de RMC-regio Breda aan te pakken is er een convenant ondertekend waarin afspraken staan over de vermindering van het aantal voortijdige schoolverlaters in deze regio. Om uitvoering te geven aan dit convenant heeft de RMC-regio Breda aanvullende subsidie ontvangen van het rijk. Momenteel is onduidelijk hoeveel voortijdige schoolverlaters Baarle-Nassau kent.

Jongerenloket

Ten aanzien van sociale zaken en werkgelegenheid valt Baarle-Nassau onder de regio Tilburg. Deze gemeente is in samenspraak met de regiogemeenten, het Centrum voor Werk en Inkomen en het ROC Midden-Brabant september jl. gestart met het jongerenloket BLINK!. Het doel is om een sluitende aanpak van jeugdwerkloosheid en daarmee samenhangend terugdringen van het voortijdig schoolverlaten te realiseren.

Het jongerenloket richt zich op de jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar en centraliseert begeleiding op toeleiding naar scholing en werk.

Conclusie

Het lastige element is dat de gemeente Baarle-Nassau voor de RMC-taken onder Breda valt, maar voor sociale zaken onder de regio Tilburg. Het jongerenloket is recentelijk pas van start gegaan. Bekeken moet worden in hoeverre er tussen de RMC regio Tilburg en Breda contact is. Daarnaast moet bekeken worden in hoeverre jongeren uit Baarle-Nassau hierbij aangemeld worden en in een traject worden gezet.

4. Koers van het Jeugd & Onderwijsbeleid

Op basis van de situatie in Baarle-Nassau, hoofdstuk 2 is aangegeven waarop geïnvesteed zou moeten worden. In hoofdstuk 3 heeft een toetsing plaatsgevonden van de huidige voorzieningen gerelateerd aan de gekozen aandachtspunten. In dit hoofdstuk wordt de koers verder uitgezet. Hierin wordt besproken wat de doelstellingen van het nieuwe beleid gaan worden en wat daarvoor nodig is. De financiële vertaalslag hiervan is opgenomen in hoofdstuk 6.

1. Iedere jeugdige is in beeld

In deze nota is naar voren gekomen dat het van belang is om zicht te hebben op de groep van 0 tot 23 jaar in de gemeente. Binnen deze groep behoeven de kinderen waar zorg om is specifieke aandacht.

Acties:

- Het volledig en actueel maken van de leerlingenadministratie voor de kinderen van 0 tot 23 jaar. Hiertoe moeten de volgende stappen ondernomen worden: 1. alle kinderen tot 23 jaar vanuit GBA opnemen in leerlingenadministratie. 2. leerlingen van 4 tot 23 jaar aanschrijven van wie niet bekend is op welke school zij zitten. 3. vrijstelling verlenen voor kinderen die Belgisch onderwijs volgen. 4. van de 0 tot 4 jarigen opnemen of zij een peuterspeelzaal of kinderopvang bezoeken.
- Implementatie van het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd. Door deelname aan dit signaleringssysteem worden kinderen over wie zorg bestaat, vroegtijdig zichtbaar en vindt er coördinatie van zorg plaats.
- Landelijke ontwikkeling van het Elektronisch Kinddossier (EKD) volgen en lokaal inbedden via thuiszorg Mark en Maasmond en de GGD.
- In overleg met het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) zicht krijgen op de groep 17 tot 23 jaar. Van hen dient bekend te zijn of ze een opleiding volgen, werken of thuiszitten en of ze beschikken over een startkwalificatie.

2. Versterking informatievoorziening

Zowel voor de ouders als de professionals dient duidelijk te zijn welke voorzieningen met welk aanbod beschikbaar zijn in de gemeente Baarle-Nassau.

Acties:

- PR-activiteiten voor de website www.jeugdwijzer-brabant.nl
- Aanbod van voorzieningen in Baarle-Nassau per leeftijdsgroep (12- en 12+) in beeld brengen voor ouders.
- Samen met de professionals die dagelijks de kinderen zien, een sociale kaart van de hulpverlening in Baarle-Nassau organiseren; wie doet wat en wat mag er van elkaar worden verwacht.
- Twee keer per jaar de ouders aanschrijven van wie hun kind 1 jaar wordt met informatie over peuterspeelzaal.
- Met komst van de brede school dient er een integraal informatiepakket ontwikkeld te worden wat de brede school te bieden heeft voor de kinderen in Baarle-Nassau. Dit dient ontwikkeld te worden in samenspraak met de partners van de brede school.
- Profilering leerplicht
- In samenwerking met het jongerenwerk zicht krijgen op de informatiebehoeften van de 12+ jongeren in Baarle en hier een passend aanbod op realiseren.

3. Versterking keten signalering – toeleiding – actie

Om dit te kunnen bereiken dient er sprake te zijn van een goede zorgstructuur rondom de vindplaatsen. Daarnaast dient de hulpverlening dichtbij georganiseerd te zijn.

Actie:

- Voor de korte termijn: In overleg met de voorschoolse voorzieningen en Edux afspraken maken om op afroep gebruik te kunnen maken van de expertise van de schoolbegeleidingsdienst.
- Voor de lange termijn: wanneer de voorschoolse voorzieningen in de brede school in Baarle Nassau gehuisvest zijn, dienen er afspraken gemaakt te worden voor een brede zorgstructuur.
- Structurele inzet schoolmaatschappelijk werk op basisschool en peuterspeelzaal (eventueel kinderopvang) voor netto 8 uur per week. Op deze manier krijgt het schoolmaatschappelijk werk een vaste plaats in de zorgstructuur van Baarle-Nassau en kan zij ook de licht-pedagogische hulp bieden. Deze structurele aanwezigheid, waardoor bekendheid komt, is gezien de dorpscultuur wezenlijk belang om resultaat te bereiken.
- Leerplicht dichter bij de scholen (basisonderwijs en voortgezet onderwijs) brengen. De gezamenlijke zorg voor de leerlingen, ieder vanuit zijn taak, delen. Daarnaast dienen er afspraken gemaakt te worden op welke wijze de Nederlandse leerplichtambtenaar verbonden wordt met de Belgische scholen waar Nederlandse leerplichtigen onderwijs volgen.
- Samen met het voortgezet onderwijs bekijken op welke wijze het interne zorgteam uitgebreid kan worden met bijvoorbeeld de leerplichtambtenaar, GGD verpleegkundige en schoolmaatschappelijk werk.

4. Laagdrempelige voorziening – Centrum voor Jeugd en Gezin

Eigenlijk is het realiseren van een Centrum voor Jeugd en Gezin een middel om uitvoering te geven aan de informatievoorziening (punt 2) en om de keten “signalering – toeleiding – actie” (punt 3) vorm te geven.

De volgende uitgangspunten dienen te worden gehanteerd bij het in te richten Centrum voor Jeugd en Gezin:

- a. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is een netwerk van instellingen gericht op ondersteuning bij opvoeden en opgroeien.
- b. Doelstelling van het Centrum voor Jeugd en Gezin is het bieden van ondersteuning en informatie die nodig is aan alle kinderen van 0 tot 23 jaar en hun ouders om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en op een positieve manier deel te nemen aan de samenleving.
- c. De basisfuncties van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn de functies uit het basistakenpakket JGZ en de 5 functies in het kader van het preventief jeugdbeleid.
- d. De kernpartners in het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn: jeugdgezondheidsorganisaties, algemeen maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg.
- e. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is een laagdrempelige, toegankelijke en zichtbare voorziening die vormgegeven is in de brede school in de kern Baarle-Nassau.
- f. Het Centrum voor Jeugd en Gezin moet leiden tot een effectieve overlegstructuur tussen instellingen op casusniveau. Waarbij er binnen de brede school sprake is van een zorgstructuur voor de groep 0 tot 12 jaar.

Actie:

Vanuit de provincie Noord-Brabant wordt in 2008 20 dagen ondersteuning van K2 beschikbaar gesteld per gemeente om speerpunten van het gemeentelijk jeugdbeleid in relatie tot jeugdzorg verder uit te werken.

Voorgesteld wordt om met K2 en de partners van de brede school in 2008 inhoud te geven aan het concept Jeugd en Gezin vertrekkend vanuit bovengestelde uitgangspunten.

5. Dagarrangementen in Baarle-Nassau

Met de partners van de brede school wordt vanaf 2008 gestart met het vormgeven van de inhoudelijke samenwerking. Er wordt gestreefd naar het ontwikkelen van dagarrangementen die gelijkwaardig zijn aan het aanbod in het Belgisch onderwijs. Hierbij dient tevens bekeken te worden op welke wijzer verbindingen gelegd kunnen worden met sport- en muziekverenigingen. Van belang is dat er aandacht blijft voor de doorgaande ontwikkelingslijn van de jeugdige.

Actie: Vanuit 2008 wordt gestart met de inhoudelijk samenwerking van de partner van de brede school. Dit is een onderdeel wat door deze samenwerkingsgroep ontwikkelt moet gaan worden.

6. Preventieve gezondheidsprojecten

Gezien de gesignaleerde gezondheidsaandachtspunten (alcohol en weinig sporten) bij de jeugd in Baarle-Nassau wordt voorgesteld om tenminste de huidige preventieve projecten die op de basisscholen worden uitgevoerd (groep 7 en 8), structureel te maken.

Een aandachtspunt daarbij is dat tegelijkertijd met deze preventieprojecten voor de kinderen, ook hun ouders geïnformeerd zouden moeten worden.

Het is wenselijk dat de scholen onderling (zowel basis- als voorgezet onderwijs) van elkaar op de hoogte zijn ten aanzien van de projecten die uitgevoerd worden in een schooljaar. Hierdoor kan meerwaarde uit projecten worden gehaald.

Actie

Dit speerpunt wordt verder uitgewerkt in de lokale gezondheidsnota 2008-2011. Deze nota wordt momenteel opgesteld en zal naar verwachting in het voorjaar door de raad worden vastgesteld.

7. Overgang onderwijs - arbeidsmarkt

Het jongerenloket Blink! is recentelijk van start gegaan. Tijdens de evaluatie zal naar voren komen in hoeverre jongeren uit Baarle-Nassau gebruik hebben gemaakt van dit loket.

Daarnaast zal bezien moeten worden hoeveel trajecten er voor jongeren van 18- en 18+ uit voort komen. Het begint echter met de voortijdige schoolverlaters uit Baarle-Nassau in beeld te krijgen.

Actie

Vanuit de RMC-taak van de leerplichtambtenaar dienen deze jongeren tot 23 jaar in beeld te komen en dient daar actie op ondernomen te worden. Daarnaast dient er meer bekendheid te worden gegeven aan het jongerenloket Blink!

5. De rol van de gemeente

Zoals in de inleiding en hoofdstuk 1 is aangegeven heeft de gemeente een wettelijke taak in het preventieve jeugd- en lokale onderwijsbeleid. In hoofdstuk 4 is aangegeven wat de koers van het beleid zou moeten zijn. In dit hoofdstuk wordt de verbinding gelegd tussen de koers die bepaald is op basis van dat wat nodig is in de gemeente Baarle-Nassau en de wettelijke verplichtingen en de beleidsmatige ontwikkelingen.

Wmo

De gemeente heeft, zoals beschreven, een vijftal wettelijke taken in het kader van het preventieve jeugdbeleid. De informatie- en adviesfunctie gaat zij vormgeven vanuit doelstelling twee. De signalerings- en toeleidingstaak wordt opgepakt vanuit doelstelling drie. Licht-pedagogische hulp wil zij realiseren door schoolmaatschappelijk werk structureel in te bedden in de zorgstructuur binnen de gemeente.

De laatste taak vanuit de Wmo, de coördinatie van zorg, wordt ingevuld door het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd te implementeren in de gemeente.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Het centrum voor jeugd en gezin wordt vormgegeven binnen de brede school in Baarle-Nassau. De uitgangspunten zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

Afhankelijk van de uitkomsten van het accommodatieonderzoek dient bekeken te worden in hoeverre deze uitgangspunten ook voor Ulicoten van toepassing zijn.

Schoolbegeleiding

De gemeenteraad heeft aangegeven te willen gaan bezuinigen op de schoolbegeleidingsmiddelen. Het betreft een bezuiniging van € 10.000,- per jaar (vanaf 2009) op het bedrag van € 28.028,-.

In deze nota is duidelijk aangegeven dat de schoolbegeleidingsmiddelen worden ingezet om de zorgstructuur en de individuele zorg voor leerlingen op schoolniveau goed te organiseren (o.m. bijlage 3). Het beperkte verwijzigingspercentage naar het sbo, hetgeen leidt tot minder leerlingenvervoer, vraagt om de zorg goed geregeld te hebben op school.

Het verwijzigingspercentage is in Baarle-Nassau 2,4% (11 leerlingen). Landelijk is dat 4% (zouden 18 leerlingen zijn). Derhalve gaan er 7 leerlingen minder naar het speciaal basisonderwijs. Daarnaast volgen 6 leerlingen met een rugzakbekostiging onderwijs op de reguliere basisschool in Baarle-Nassau. In het totaal hoeven er dus 13 leerlingen door de gemeente minder te worden vervoerd. De gemiddelde kosten voor leerlingenvervoer bedragen per leerling € 4.270,- per jaar¹⁴. Dit is een totale besparing van € 55.510,-.

Door de zorg op school dus goed te organiseren, kunnen zoveel mogelijke jeugdigen toch het reguliere onderwijs blijven volgen. Dit heeft een tweetal voordelen: de jeugdigen kan binnen zijn /haar sociale omgeving onderwijs volgen en het brengt minder kosten met zich mee voor de gemeente in het kader van het leerlingenvervoer.

Op basis van deze situatie, alsmede de nieuwe koers van dit beleid wordt voorgesteld om de bezuiniging niet door te zetten. Echter, er is geconstateerd dat problemen zo vroeg mogelijk moeten worden aangepakt. Daarom wordt voorgesteld om een deel van het bedrag (€ 4.800,-) van de gemeentelijke schoolbegeleidingsmiddelen te reserveren voor de voorschoolse voorzieningen. Zij kunnen wanneer zij een (onderwijskundig ontwikkelings)probleem signaleren bij een kind hier ondersteuning vanuit de schoolbegeleidingsdienst voor inzetten.

Voor het basisonderwijs blijft er een gemeentelijke bijdrage van € 23.228 beschikbaar die ingezet dient te worden voor de zorgstructuur op school (deelname orthopedagoog/orthodidacticus aan het interne zorgteam) en individuele leerlingbegeleiding. Met de

¹⁴ Kosten in december 2007

ontwikkeling van de brede school dient er gezorgd te worden voor een zorgstructuur binnen de brede school die voor de gehele groep van 0-12 jaar is.

Leerplicht

De gemeente Baarle-Nassau heeft de leerplichtfunctie tot op heden ingevuld met de taak het beheer van de leerlingenadministratie en het applicatiebeheer hiervan. Gezien de ontwikkelingen rondom de signalerende taak van de leerplichtambtenaar, alsmede de ingezette koers om de keten signalering – toeleiding – actie uit te kunnen voeren, dient de leerplichtambtenaar een actieve rol te krijgen in de zorgstructuur in de gemeente. Daarnaast heeft de leerplichtambtenaar aanvullende taken gekregen in het kader van de kwalificatieplicht (16-17 jarigen). Tenslotte is er tot op heden weinig invulling gegeven aan de RMC-taak, waardoor jongeren tot 23 jaar onvolledig in beeld zijn.

Een specifiek lokaal element dat de leerplichtfunctie extra gecompliceerd maakt, is de aanwezigheid van Belgisch onderwijs. Een (nu nog onbekend) deel van de Nederlandse leerplichtigen volgt onderwijs in België. Deze leerplichtigen moeten een verzoek tot vrijstelling van de Nederlandse leerplicht indienen. Dit betreft extra werkzaamheden voor de leerplichtambtenaar. Daarnaast dient voorkomen te worden dat de Nederlandse kinderen in het Belgisch onderwijs uit beeld verdwijnen. Aangezien Belgische scholen verzuim niet hoeven te melden, kan er door de leerplichtambtenaar pas heel laat worden ingegrepen als het mis gaat. Een kind kan bijvoorbeeld pas weer in beeld komen, wanneer het zich inschrijft bij een Nederlandse school. Hier kan geruime tijd tussen zitten; een periode die niet wenselijk is. Door deze lokale situatie dient er extra aandacht te zijn voor de Nederlandse kinderen in het Belgisch onderwijs, door ondermeer te komen tot afspraken met de Belgisch scholen. Ook dit vraagt een extra tijdsinvestering van de leerplichtambtenaar.

Gezien het feit dat de leerplichtfunctie recentelijk opnieuw is ingevuld en er daarom nog scholing plaatsvindt; gezien de inhaalslag van de leerlingenadministratie (met de 0-4 jarigen en 17-23 jarigen); gezien de nieuwe taken in het kader van de kwalificatieplicht; alsmede gezien de kwestie van het Belgisch onderwijs, wordt voorgesteld om de functie van de leerplichtambtenaar tijdelijk, in 2008, uit te breiden naar 36 uur. In 2008 kan deze uitbreiding ten laste worden gebracht van de beschikbare LMC-reserve (zie hoofdstuk 6). De RMC-coördinator (regio Breda) heeft hier reeds akkoord op gegeven.

6. Financiën

In hoofdstuk 4 zijn de speerpunten geformuleerd waar de gemeente Baarle-Nassau, in samenwerking met partners in het jeugd- en onderwijsbeleid aan wil gaan werken. De financiële vertaalslag van deze speerpunten wordt in dit hoofdstuk beschreven.

Er zijn diverse financiële bronnen voor de uitvoering van dit beleid:

- Schoolbegeleidingsmiddelen: € 28.028,- (2008)
- Nieuwe gemeentelijke financiën jeugd- en onderwijsbeleid: € 30.000 per jaar (voor de jaren 2008 t/m 2011)
- Nieuwe gemeentelijke financiën signaleringssysteem Zorg voor Jeugd: € 2.300,- per jaar (2008 t/m 2010), opgenomen in investeringsplan bij begroting 2008.
- Ministerie Volksgezondheid, Sport en Welzijn, preventief jeugdbeleid: € 2.476,- (2007) Vanaf 2008 komt er een brede doeluitkering Jeugd per gemeente beschikbaar. Momenteel is onduidelijk hoeveel deze doeluitkering bedraagt.
- LMC-budget: budget ontvangen van de RMC-regio ten behoeve van de leerplicht en RMC-taken: € 3.886 per jaar (2008 t/m juli 2010; bekostiging loopt per schooljaar). Daarnaast beschikt de gemeente over een opgebouwde LMC-reserve van € 19.231,- alsmede de jaarlijkse bijdrage 2007 ad € 3.886,- . Totaal bedraagt de reserve eind 2007 naar verwachting dus € 23.117,-.

Onderstaande begroting heeft betrekking op het kalenderjaar 2008. Een aantal posten is nog pm geraamd. Deze onderdelen worden in 2008 verder uitgewerkt en daar wordt een begroting voor opgesteld. Eventuele meerkosten worden inzichtelijk gemaakt met de perspectiefnota 2009 e.v..

1. Iedere jeugdige is in beeld

	2008	In 2008 bekostigd uit:
Leerlingenadministratie 5-16 jarigen	-	Reguliere formatie leerplicht
Leerlingenadministratie RMC 17-23 jarigen	€ 23.000 (max)	(Incidentele) uitbreiding formatie leerplicht, t.l.v. LMC-reserve
Zorg voor Jeugd	€ 2.300	Investeringsplan (idem 2009 en 2010)
Elektronisch Kinddossier	pm	Subsidie Mark & Maasmond en GGD

2. Versterking informatievoorziening

	2008	In 2008 bekostigd uit:
Deelname aan www.jeugdwijzer-brabant.nl	€ 100,-	Middelen preventief jeugdbeleid
Opstellen sociale kaart voor ouders	pm	Middelen preventief jeugdbeleid
Opstellen sociale kaart voor hulpverleners	pm	Middelen preventief jeugdbeleid

3. Versterking keten signalering – toeleiding – actie

	2008	In 2008 bekostigd uit:
Inzet deel schoolbegeleidingsmiddelen psz/ko	€ 4.800	schoolbegeleidingsmiddelen
Inzet overige schoolbegeleidingsmiddelen bo	€ 23.228	schoolbegeleidingsmiddelen
Inzet schoolmaatschappelijk werk bo/psz/(ko)	€ 22.500	Nieuwe budget jeugd& onderwijs
Inzet schoolmaatschappelijk werk VO	pm	LMC-budget met cofinanciering van onderwijs c.q. samenwerkingverband
Ontwikkeling zorgstructuur bo naar peuterspeelzalen/ko	,-	Ontwikkeling vanaf 2008 – brede school

4. Realiseren van een laagdrempelige voorziening

	2008	In 2008 bekostigd uit:
Inzet K2 Brabants kenniscentrum jeugd	,-,-	Subsidie provincie Noord-Brabant*

* in 2008 stelt de provincie Noord-Brabant 20 dagen ondersteuning van K2 beschikbaar per gemeenten voor beleidsondersteuning.

5. Dagarrangementen in Baarle-Nassau

Met de partners van de brede school in Baarle-Nassau dient bekeken te worden welke dagarrangementen ontwikkeld kunnen gaan worden. Vervolgens kunnen hieraan pas financiën gekoppeld worden.

6. Preventieve gezondheidsprojecten

De gemeente Baarle-Nassau financiert € 5.023,- via de GGD maatwerksubsidie en de gezondheidsnota.

7. Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

	2008	In 2008 bekostigd uit:
Deelname jongerenloket	,-,-	CWI -Tilburg
Traject jongeren 18+	pm	Werkdeel van de Wwb
Traject jongeren 18-	pm	LMC-budget*

* Gestart wordt met het in beeld krijgen van het aantal voortijdige schoolverlaters. Vervolgens kan bekeken worden of er trajecten voor deze jongeren nodig zijn en in hoeverre deze kunnen worden bekostigd uit het LMC budget

Literatuur

- Binnenlands Bestuur, Eerste hulp bij leerplicht, 8 juni 2007 week 23.
- Coördinator WSNS, dhr. J. van den Born, Naar afstemming onderwijs – jeugdzorg. Opdracht t.b.v. de Jeugdtafel 12– gemeente Breda, oktober 2007.
- GGD – Gezondheids telt! In Baarle-Nassau, Breda 2007.
- GGD – Jeugd Informatiesysteem 2005-2006.
- K2 Brabants kenniscentrum Jeugd, Aansluiten bij de vragen en behoeften van ouders, november 2007.
- PON, Dorpsontwikkelingsplan Ulicoten, 2007.
- VNG, Lokaal Jeugdbeleid, juni 2007

Met onderstaande samenwerkingspartners zijn gesprekken gehouden:

- Basisschool De Akkerwinde: de heren Backx en Van Bergen
- Basisschool Bernardus: de heer Van de Broek
- Openbare basisschool De Regenboog: de heer Van Iersel
- Peuterspeelzaal Ukkie: de heer Evers en mw. Smeekens
- Peuterspeelzaal Steppe Stap: de heer De Rooij, mw. Wouters en mw. Brouwer
- Kinderdagopvang en BSO Ons Speelhonk: mw. Deelen
- VO De la Salle: de heer Warnier en mw. Hermans
- Jongerenwerker: de heer Schoenmakers
- GGD West-Brabant voormalige schoolarts Baarle-Nassau: mw. Janssen
- Thuiszorg Mark en Maasmond: mw. Jacobs en mw. Wouters
- Instituut voor Maatschappelijk Werk (IMW) – mw. A. de Wit – schoolmaatschappelijk werker
- Samenwerkingsverband Weer Samen naar School – dhr. J. van den Born (coördinator) en mw. I. Scheifes (voorzitter)
- Cluster Welzijn, onderwijs sport (beleidsmedewerkers en leerplichtambtenaar); afdeling Maatschappelijke Zaken gemeente Baarle- Nassau

Bijlage 1: Passend Onderwijs

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in de notitie "Vernieuwing van de zorgstructuren in het funderend onderwijs" aangegeven dat er een herbezinning komt op de huidige zorgstructuren binnen het onderwijs aan vier- tot zestienjarigen. Het ministerie van OC&W geeft aan dat de Wet passend onderwijs per 2011 van kracht moet zijn.

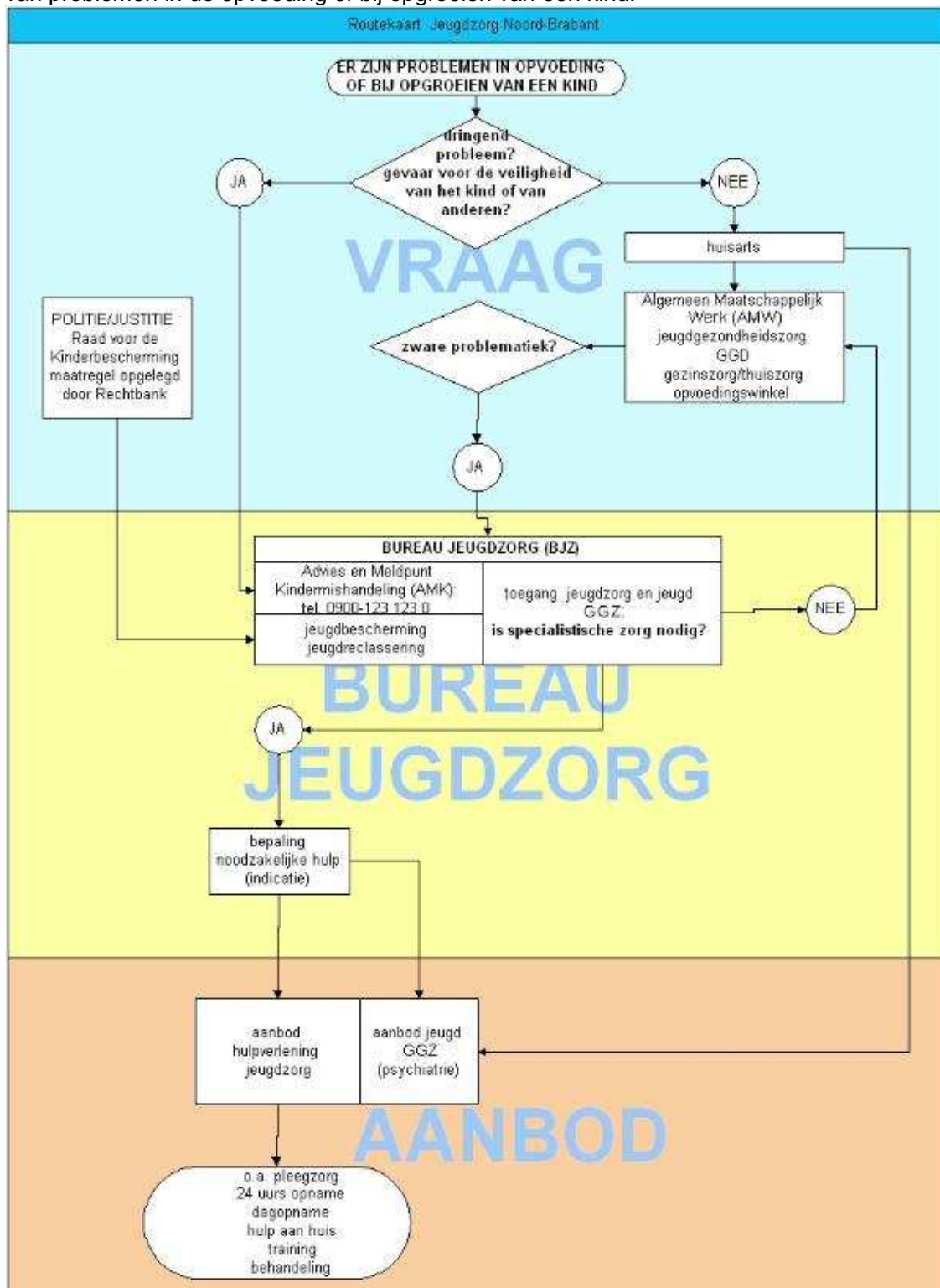
De hoofdlijnen van deze herijking van de zorg zijn:

- Centraal uitgangspunt voor de nieuwe wet- en regelgeving wordt de zorg- en hulpvraag van de ouders en leerlingen;
- Ouders kunnen hun kind aanmelden bij de school van voorkeur. Deze school heeft de wettelijke plicht om een passend aanbod aan deze leerlingen te bieden;
- De verantwoordelijkheid van de school wordt neergelegd in een zgn. zorgplicht. Het is de opdracht van de school om aan zorgleerlingen een passend onderwijszorg-arrangement te bieden;
- Bij verschil van mening kunnen ouders een beroep doen op een geschillencommissie. Er komen regionale steunpunten voor ouders;
- Er komt één indicatiesysteem. Om de indicatiestelling te kunnen uitvoeren komen er zgn. onderwijszorgloketten.
- Wanneer een leerling een indicatie heeft, het zgn. zorggewicht, ontvangt de school die de leerling bezoekt een hogere bekostiging voor deze leerling. Met behulp van die middelen kan de school het speciale aanbod realiseren.
Scholen ontvangen daarnaast voor lichtere problematiek een basiszorgbudget dat gebaseerd is op het totaal aantal leerlingen in de school.
- De zorgplicht is een bekostigingsvoorwaarde. De onderwijsinspectie ziet erop toe dat aan iedere leerling een onderwijszorgarrangement is aangeboden.

Deze wetswijziging betekent voor de schoolbesturen dat zij de verantwoordelijkheid hebben om een passend onderwijszorgarrangement aan te bieden aan iedere leerling die zich bij één van de scholen van dat schoolbestuur (aan)meldt. Indien een school een bepaald arrangement niet zelf in huis heeft, moet het bestuur van die school in samenwerking met andere besturen die dit arrangement wel kunnen aanbieden, zorgen dat de leerling het passende onderwijsarrangement krijgt aangeboden.

Bijlage 2: Jeugdzorg in Noord-Brabant

Onderstaand schema¹⁵ geeft aan welke stappen doorlopen worden, wanneer er sprake is van problemen in de opvoeding of bij opgroeien van een kind.

¹⁵ Bron: provincie Noord-Brabant: <http://www.brabant.nl/Leven/Jeugdzorg/Jeugdzorg%20in%20in%20oogopslag.aspx>

Bij dit schema moet worden opgemerkt dat niet alle verwijzingen, via de huisarts hoeven te verlopen.

De rol van de gemeente beperkt zich tot de ondersteuning via voorzieningen voorafgaand aan de “zware problematiek”.

Wanneer er sprake is van zwaardere problematiek komt Bureau Jeugdzorg in beeld. Om te voorkomen dat problematiek van een kind te licht wordt ingeschat, zou bureau jeugdzorg lokaal aanwezig moeten zijn. Hiermee wordt meteen het traject van de zwaardere hulpverlening ingezet.

Nadat een kind een indicatie heeft voor jeugdzorg, volgt een traject bij een van de zorgaanbieders in Noord-Brabant.

De provincie Noord-Brabant is verantwoordelijk voor Bureau Jeugdzorg en het aanbod van de geïndiceerde jeugdzorg. De provincie heeft een structurele subsidierelatie met 8 zorgaanbieders die elk hun eigen werkgebied hebben.

Voor de regio West-Brabant zijn dat de zorgaanbieders Tender en Zuid-Wester. Dit neemt niet weg dat voor specifieke zorgvragen cliënten ook een beroep kunnen doen op andere aanbieders buiten de regio.

Naast de 8 structurele zorgaanbieders heeft de provincie nog een tijdelijke subsidierelatie met 7 andere zorgaanbieders in Noord-Brabant.

Het overzicht van de instellingen:

- Stichting Tender www.tenderjeugdzorg.nl
- Stichting De Zuidwester www.zuidwesterjeugdzorg.nl
- Stichting Kompaan www.stichtingkompaan.nl
- Stichting Oosterpoort www.oosterpoort.org
- Stichting Maashorst www.stichtingmaashorst.nl
- Stichting De Widdonck www.dewiddonck.nl
- Stichting De Combinatie www.decombinatie.nu
- Bijzonder Jeugdwerk Brabant Topzae
- ValYouth
- Lavateam
- Valkenhorst
- Neos Centraal
- OCB Orthopedagogisch Centrum Brabant
- De Bocht www.debocht.nl
- Paljas

Bureau Jeugdzorg kan ook indiceren voor de geestelijke gezondheidszorg (GGZ-zorg). De financiering van de GGZ gaat buiten de provincie om. Deze financiering valt onder de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)¹⁶

¹⁶ <http://www.ggze.nl/Organisatie/financiering.htm>

Bijlage 3: Inzet schoolbegeleidingsmiddelen

Door het samenwerkingsverband WSNS Land van Nassau is per school in Baarle-Nassau aangegeven wat de noodzakelijk inzet van de schoolbegeleidingsmiddelen is voor het schooljaar 2008-2009:

OBS de Regenboog

Inzet adviseur leerlingenzorg t.b.v.:zorgteam, consultatie en onderzoek	€	5.500,00
Inzet schoolbegeleiding t.b.v.: verbetering taal/lezen	€	2.725,00
Verbeteren competenties van leerkracht (Project Zorg in de klas)	€	900,00

KBS Bernardus

Inzet adviseur leerlingenzorg t.b.v.: zorgteam, consultatie en onderzoek	€	3.750,00
Inzet expertteam SEO t.b.v invoering leerlingvolgsysteem SEO	€	1.600,00
Inzet schoolbegeleiding t.b.v invoering zelfstandig werken en voortgezet lezen	€	2.200,00
Verbeteren competenties van leerkracht (Project Zorg in de klas)	€	1.350,00
Inzet management en consultancy t.b.v. invoering Kwaliteit in Kaart	€	2.400,00

KBS Akkerwinde

Inzet adviseur leerlingenzorg t.b.v.: zorgteam, consultatie en onderzoek	€	14.000,00
Inzet schoolbegeleiding t.b.v. vernieuwend leren in de bovenbouw	€	6.200,00
Inzet schoolbegeleiding t.b.v. verbetering wereldoriëntatie	€	4.225,00
Inzet expertteam SEO t.b.v invoering leerlingvolgsysteem SEO	€	1.600,00
Verbeteren competenties van leerkracht (Project Zorg in de klas)	€	3.300,00
Inzet management en consultancy t.b.v. invoering Kwaliteit in Kaart	€	2.400,00

Totaal **€ 52.150,00**

Dit wordt bekostigd uit de gemeentelijke bijdrage aan schoolbegeleiding (zijnde € 28.028,-) alsmede de middelen die de schoolbesturen rechtstreeks van het ministerie ontvangen.

Vanuit de koers (hoofdstuk 4) wordt voorgesteld om een deel van de schoolbegeleidingsmiddelen die de gemeente beschikbaar stelt, te investeren bij de peuterspeelzalen, voor 'zorgteamvergaderingen' en consultatie/observatie. Totaal is hier 34 uur voor geraamd: peuterspeelzaal Ulicoten 12 uur en peuterspeelzaal Baarle-Nassau (met brede school ontwikkeling) 32 uur. De peuterspeelzaal in Baarle-Nassau heeft meer peuters. Wanneer echter blijkt dat de verhouding anders moet zijn, kunnen daar gedurende het jaar aanpassingen op worden gedaan. De totale kosten voor de inzet van deze uren zijn afgerond € 4.800,- .

De gemeentelijk financiën worden als dan volgt ingezet:

Peuterspeelzalen: € 4.800,-

Basisonderwijs: € 23.228,-

De gemeentelijk bijdrage in de noodzakelijke investeringen in schoolbegeleiding bedraagt minder dan de helft (zijnde € 23.228,- van de € 52.150,-)

Daarnaast de investeringen door de gemeente en schoolbesturen in schoolbegeleiding, investeert het samenwerkingsverband WSNS Land van Nassau ook nog in de zorg op de scholen in haar samenwerkingsverband:

Verwachte uitgaven samenwerkingsverband 2008-2009

Verbeteren competenties van leerkracht (Project Zorg in de klas)	€	4.500,00
Ondersteuning leerkrachten door collegiale consultatiegever SbO	€	4.125,00
Inzet schoolmaatschappelijk werk	€	4.800,00
Ondersteuning zorgteam t.b.v. opstellen werkplan	€	1.500,00
Inzet intern begeleider (in school, zorgteam, netwerk en scholing)	€	34.000,00
Extra zorgmiddelen t.b.v. remedial teaching en meer handen in de klas	€	11.500,00
Aanschaf leermiddelen t.b.v. zorg	€	1.000,00
totaal	€	<u>61.425,00</u>